Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

KAVGA YORUM

İŞÇİNİN SESİ

Sınıfımıza yaraşır
bir parti yaratmak için ileri!
Yıl: 11, Sayı: 254, 17 Mart 1984

Burjuvazi son on yıldır siyasal açıdan aşırı yorulmaktadır, bunalım derinleşmektedir

Y rel seçimler faşizmin çözülüşünü hızlandıracaktır

Yerel seçimler kapıya dayandı. Hükümet, sanki yerel seçimlere kadar nefesini tutmak istiyor ama artık dayanamıyor, tutamıyor gibi bir havadadır.

Birçok zammı seçim sonrasına kadar bekletmeye çalışıyorlardı, yapamadılar. Sana gibi yağlara, nohuta, mercimeğe, sabuna ve motorlu araçlara vb. zamlar seçim sonrasına kadar bekletilemedi. Seçimden sonra nasıl bir zam furyası geleceği şimdiden açığa çıktı. Sonra, devlet Şubat ayında memur maaşlarını borç bularak zar zor ödedi. Alacaklı durumda olan çeşitli kesimlere borç ödemesi yapılacağı söylenmişti. Para yerine çoğuna tahvil veriyorlardı. Seçimlerden sonra koca bir sorunlar paketi birden ortalığa saçılacak.

Burjuva köşe yazarları (örneğin Mehmet Barlas), "ülkenin", ne kadar göstermelik olursa olsun seçim gibi siyasal olayların tansiyonunu artık kaldıramaz duruma geldiğini açıkça yazıyorlar. Burjuvazi iplerin elinden kaçabileceğini görüyor. Bununla bağlı olarak bir sürü hazırlık yürüyor.

Bu hazırlıklar arasında, baş sıralarda, sosyal-demokrasiyi yine piyasaya sürmek geliyor. Önce icazetli HP'yi kurdular, yerini dolduramadı, SODEP kuruldu. SODEP'in de solunda bir sosyal-demokrat oluşum yedekte bekliyor. Ecevit Kıbrıs'ta neler demiş:

> "Anlatım ve örgütlenme özgürlüğünü sınırlamak, doğanın kurallarına, bir bakıma Tanrı'nın iradesine karşı gelmek anlamını taşır." *(Nokta,* sayı 52, s:19)

Hani kendi başbakanlık dönemini bilmesek, o zamanlar kendisinin "doğanın kurallarına", "Tanrı'nın iradesine" nasıl karşı geldiğini yaşamış olmasak, bunları söylemesine yine de şaşırmazdık. Ama doğrusu Ecevit gözümüzün içine baka baka demagoji yapıyor. Ayrıca, Kıbrıs'ta "gerçek bir sosyal-demokrat parti" üzerine de nutuk atmış ve HP'yi de, SODEP'i de desteklemediğini açıklamış. *(Nokta)*

Yeni bir sosyal-demokrat oluşumun yedekte beklediği apaçıktır. Bundan önce devrimin yenilgisine, faşizmin gelmesine neden olmuş sosyal-demokrasinin her tonunu yoğun sergilemek gerektiği de çok açıktır. Sosyal-demokrasi demokrat değildir, anti-emperyalist değildir, anti-faşist değildir, barıştan halktan yana değildir.

Burjuvazi halkın tepkisinden korktuğu için sol sözler geveleyen sosyal-demokrasiyi öne sürüyor. Biz de burjuvazinin korkularını pekiştirelim, çelişkilerini keskinleştirelim, hiç de antifaşist olmayan bir gücü faşizmin çözülmesini hızlandırıcı yönde kullanalım. Yerel seçimlerde

SODEP'e oy verelim.

Bu nesnel olarak faşizmin çözülüşünü hızlandıracaktır. SODEP'e değil, faşizmin çözülüşüne oy vermek anlamına gelecektir. Ayrıca çok önemli bir işlev daha görecektir. SODEP'i sergileyecektir. Geniş halk yığınlarının bilinçlenmesi, müsibetlerin pratikte sergilenmesiyle yakından bağlıdır.

SODEP, halkın hoşnutsuzluğunun patlamaya yol açmasını engelleme gibi bir işleve sahip olduğundan, seçim propagandasında halktan, sol görünen sözler ediyor, vaadler yapıyor. Bunların bir kısmı, yaşama geçirilse de incir kabuğunu doldurmaz. İstanbul'da otobüs, tren, vapur için tek bilet olacakmış. İyi, olsun. Bir kısmı ise yaşama geçirilemez. Göymen, "İstanbul'un sorunlarını çözmek için paraya bile gerek yok" dedi. Bütün sorunları hem de para bile olmadan çözme vaadinde bulundu!

SODEP vaadlerini gerçekleştiremediği zaman biz de kalkıp soracağız. Hani para bile olmadan bütün sorunları çözüyordunuz? hani seçildiğiniz şehrin çöpleri bile altındı ve yalnızca çöpleri değerlendirerek neler neler yapıyordunuz?

Bizim SODEP'e verdiğimiz destek, sosyal-demokrasinin gelmesine neden olduğu faşizmin idam iplerinin gencecik devrimcilere verdiği "destek" gibidir.

Komünistler, işçi sınıfı siyasetçileridir. Yığınlardan kopuk olarak boykot önerenler siyasete sırt çevirmişler demektir. İlerici adaylar deyip DYP, SODEP ve RP'sini hedef gösterenler ise burjuva kuyrukçusu siyaset yapmaktadırlar. Sorun koşulların gerektirdiği taktikleri uygulamak ama bunu yaparken, birşeyden, yığınların devrimci bilincinden asla ödün vermemektir.

10 YIL

Ücretler ve gerç kler

Aylardır beklenen ücret zamları, en sonunda çıktı: Yüzde 25 + 2000TL! Bir süre önce Vural Arıkan, 10.bin TL. ile de insanların gül gibi geçindiklerini söylemişti. Son zamdan sonra Arıkan'ın "işçiler artık lüks içinde yaşıyorlar" demesini bekliyorduk ki, bu beklentiyi Arıkan değil işverenler karşıladılar: İşçilerin geliri gerilemedi, ilerledi, hatta hepsinin evinde renkli televizyon yar dediler!

Ücret zamlarının belirlenme süreci gerek edilen sözlerle, gerek verilen rakamlarla hoş bir tarihçeye sahiptir.

Kasım 1983'te, henüz hükümet belli değilken Özal, enflasyon oranı söylenenden, yani %35-36'dan 10 puan daha fazla dedi. *(Milliyet,* 15 Kasım 1983) Aralık 1983 başında, hükümet belli olmuş ama işe başlamada bir gecikme varken, Özal enflasyon %50'yi aştı dedi (*Hürriyet,* 4 Aralık 1983) Derken, Özal'ın deyimiyle işler tıkırına girdi. Aralık ayının 22'sinde "enflasyonun %40 oluşu resmileşti". (*Günaydın,* 22 Aralık 1983) Bunun üzerinden daha bir ay bile geçmemişken, ücretler konusu gündeme gelince hükümet enflasyonun %30.6 olduğunu iddia etti! (*Milliyet,* 31 Ocak 1984)

Buna karşılık Türk İş yönetimi, çok "kararlı" bir davranışla, enflasyonun %42.7 olduğunu söyledi ve %43'lük bir zam istedi. Sosyal yardımların da aynı oranda arttırılması istendi. Sonra Yılmaz, sosyal yardımlardaki orandan vazgeçebileceklerini, ama ücretlerde %43 zam olmazsa başkanlıktan çekileceğini söyledi. Zam olmadı. Yılmaz hiçbir şey yapmadığı gibi, yasalar birşey yapmaya elvermiyor, Evren'e başvuracağız deyip kenara çekildi.

Özal, pazarlıklar sonuna yaklaşırken, bu bizim işimiz değil, YHK'nın işi dedi. Böylece, Türk İş'e rağmen bir olay patlak verirse hükümeti sağlama aldı. Oysa hükümet doğrudan taraf oldu. Hatta Özal hesaplar yaptı ve %43 zam, vergi iadesi de düşülünce gerçekte %70'lik zam demektir, dedi. Bir kez yaptığı hesapta mantıksızlık var. Eski ücreti vergi iadesini katmadan alıp, yeni ücreti vergi iadesiyle birlikte hesaplıyor. Mantıklı hesap yapılırsa, %43 zam %43 zam demektir. İkincisi ve asıl önemlisi, ücret zammı %70 olsa kaç yazar?

Bugün işçi ücretlerine %70 zam yapılsa, ücretler 1971 düzeyine ancak yaklaşır!

Daha işin başından Türk-İş'in %43 istemesi bir aldatmacadır. Buna yanıt olarak, bu %70 anlamına gelir, o da çok yüksektir demek bir başka aldatmaca'dır. Sonunda, yasalar elvermiyor diye kenara çekilip %25'i kabul etmek ise Türk-İş yönetiminden sorulması gereken yeni ve ek bir hesaptır.

İŞÇİNİN SESİ 1974-1984

Masrafı: İngiltere'de 50p, Almanya'da 2DM ■ Yıllık abone: İngiltere'de 15 pound, Almanya'da 50DM ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU)

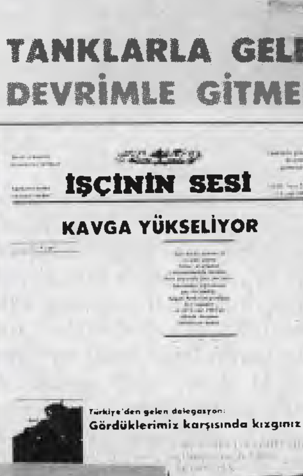

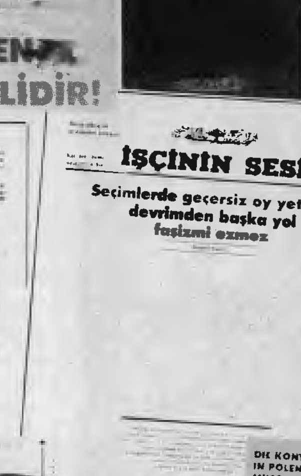

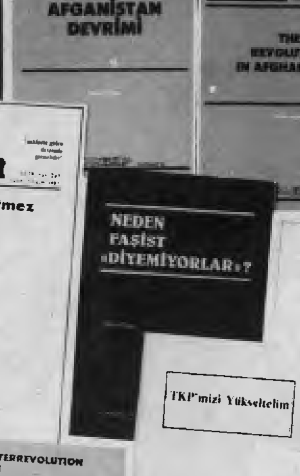

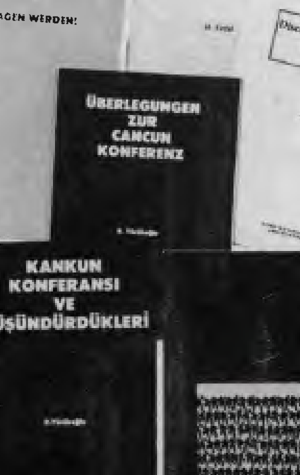

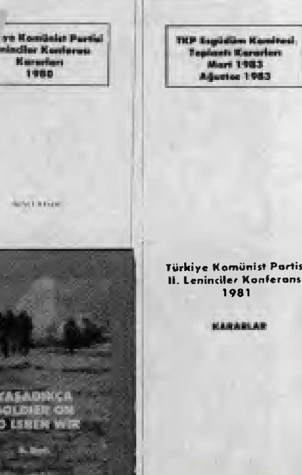

ALAN BUSH'TAN *İŞÇİNİN SESİ*'NE DEĞERLİ BİR ARMAĞAN

Büyük komünist besteci Alan Bush'a İşçinin Sesi'*nin 10. yıldönümünü kutlamak için özel olarak marş besteler mi diye sorduğumuzda, hemen kabul etti. Marşın Yürükoğlu yoldaşımıza ait olan sözlerinde yer alan "Marks, Engels, Lenin!" sözcüklerini ilk kez notaya dökme olanağı bulduğu için ne denli mutlu olduğunu belirtti. Ama kuşkusuz asıl mutluluk bizimdir. Alan Bush gibi büyük bir komünist sanatçının Türkiye komünist hareketine bu marşı armağan etmiş olması büyük bir onurdur.*

Onuncu yıl marşı

Gazetemizin onuncu yıldönümünü kutlamak için yazılan marşın bestecisi komünist sanatçı Alan Bush, 22 Aralık 1900'de Londra'da doğdu.

1922 yılında Kraliyet Müzik Akademisi'nden mezun olduktan sonra profesyonel müzik yaşamına konser piyanisti ve besteci olarak atılan Alan Bush'un sanat yaşamı, baştan beri işçi sınıfı hareketi içinde yer alışıyla birlikte gelişti.

Alan Bush, 1925 yılında Londra İşçi Koroları Federasyonu'nun çalışmalarına katılarak, ülke çapında gelişmekte olan işçi yürüyüşlerinde, mitinglerinde işçi korolarının yönetmeni olarak yer aldı. Bu eylemlere dönük beste yazmaya başladı.

Alan Bush, 1936'da kurulan İşçi Müzik Birliği'nin kurucu üyesi ve ilk yönetim kurulu başkanı oldu. Hâlâ varlığını sürdürmekte olan bu örgütün 1941'den bu yana başkanlığını yapmaktadır.

1929-1931 yılları arasında Berlin'de felsefe ve müzikoloji öğrenimi sırasında, genç sanatçı faşizmin tırmanışına ve ona karşı gelişen direnişe doğrudan tanık oldu. İngiltere'ye döndükten sonra, 1930'larda, Avrupa'da faşizme karşı yükselen

savaşımın içinde Komünist Partisi'ne üye oldu. Alan Bush 54 yıllık partilidir ve komünizme inancı bugün de dipdiridir.

Alan Bush, Sovyetler Birliği'ni ilk kez 1938 yılında ziyaret etti. Ondan bu yana sayısız kez hem Sovyetler Birliği'ni, hem de öteki sosyalist ülkeleri ziyaret etti, oralarda eserleri konserlerde çalındı.

Bu arada savaş öncesi yıllarda Avrupa'nın ünlü devrimci sanatçılarıyla yakın ilişkileri oldu. *İşçinin Sesi* Korosu'nun programında yer alan iki marşın *(Haydi Yoldaş İleri* ve *İşçi ve Köylü)* bestecisi Alman komünist müzisyen Hans Eisler ve ünlü yazar Bertolt Brecht'le bu dönemde kurduğu dostluğu savaştan sonra da sürdürdü. Sovyet besteci Dimitri Şostakoviç'le de yakın mesleksel ilişkisi oldu.

Bush'un toplam 102 eserinin hemen hemen tümü, dünyanın dört bir yanında konserlerde çalındı. Yazdığı dört opera, sosyalist ülkelerde, Avrupa'da, Amerika'da 10 yerde toplam 12 kez sahnelendi.

Komünist olduğu ve bu müziğinde de yansıdığı halde Bush'un kendisini kapitalist ülkelerin "resmi" müzik çevrelerinde bile kabul ettirmiş olması sanatının yadsınamayacak bir çapta olduğunun göstergesidir. Nitekim ünlü burjuva müzik eleştirmeni Colin Wilson, Bush'u "yaşayan en büyük besteci" olarak nitelemektedir. *İşçinin Sesi* hareketinin Alan Bush'la ilişkisi uzun bir geçmişe sahiptir. Kendisi 1977'den beri İTİB'in onur üyesidir.

İşçinin Sesi'nin 10. yıldönümünü kutlamak için özel olarak marş besteler mi diye sorduğumuzda hemen kabul etti. Marşın, Yürükoğlu yoldaşımıza ait olan sözlerinde yer alan "Marks, Engels, Lenin!" sözcüklerini ilk kez notaya dökme olanağı bulduğu için ne denli mutlu olduğunu belirtti. Ama kuşkusuz asıl mutluluk bizimdir. Alan Bush gibi büyük bir komünist sanatçının Türkiye komünist hareketine bu marşı armağan etmiş olması büyük bir onurdur.

İşçinin Sesi yürekli bir dostunu, gerçek bir proleter enternasyonalistini saygı ve sevgiyle selamlıyor!

10. YIL MARŞI

Gelecek onun için savaşanların

Beste: Alan Bush
Söz: R. Yürükoğlu

Türkiye işçi sınıfı
ve emekçi halkımızın
Özgürlüğü için
Komünizm için
Türkiye Komünist Partisi
Halkın öncüsü
Gelecek onun için savaşanların

Haydi kalk yoldaşım
Fabrikadan atölyeden
Sancağımız önde
Yürüyoruz kinle
Türkiye Komünist Partisi
Halkın öncüsü
Gelecek onun için savaşanların

Anadoluda devrim
Çiçek olup açacak
Dünya devrimi için
Kanlarımız akacak
Türkiye Komünist Partisi
Halkın öncüsü
Gelecek onun için savaşanların

Kızıl bayraklar
Dalgalanıyor artık
Silahları parıldıyor
Parıldıyor emekçinin
Parti sesleniyor
Bu son kavgadır yoldaşlar
Marks, Engels, Lenin
Haydi ilerleyin
Türkiye Komünist Partisi
Halkın öncüsü
Gelecek onun için savaşanların

ALAN BUSH'UN KENDİ YAZISIYLA MARŞIN NOTALARI

PA - RIL - DI - YOR E - MEK - Çİ - NİN PARTİ SES - LENİ - YOR BU SON KAVGADIR
crescendo - - -
YOL - DAŞ - LAR MARX, ENGELS, LE - NİN HAYDİ İ - - LER - - LEYİN

R. Yürükoğlu

SODEP demokrat değildir SODEP'e oy ver

İşçinin Sesi açık sözlüdür. Yeri gelir silahları alın der, yeri gelir sosyalizmde çok parti olabilir der. Şimdi önümüzde yine bir sınav var. Yerel seçimler Türkiye'nin yakın tarihlerdeki önemli bir dönüm noktası olabilir.

1. Nasıl bir ortamda yerel seçimler

Yerel seçimler konusunda tutum belirlerken yanıtlanacak ilk soru Türkiye'nin nasıl bir durumda olduğudur.

En önemli yönleriyle ve kısaca ele alırsak, bir kez, bugün Türkiye'de devrimci bir durum, devrimci bir kabarış yoktur. Fakat gerçekten çok yoğun bir sıkıntı vardır, yoğun biçimde patlayıcı madde birikmiştir.

Öte yandan faşizm gerilemeye başlamış, çözülme sürecine girmiştir. (Ne ilginçtir ki, herkesin gözü önünde gelişen bu olguyu devrimci hareket şimdilik kabul eder görünmüyor. Hatta menşevikler birkaç yazıda bu görüşe karşı çıktılar.) Çözülme sürer mi, faşizmin yeniden konsolidasyonuna mı yol verir, sürerse nasıl bir tempoyla çözülür, bunlar yalnızca sınıf kavgasına bağlıdır. Ancak halkın iyice biriken tepkisi ve bunun etkisi altında burjuvazinin artan ve keskinleşen iç çelişkileri faşizmi yok olmanın eşiğine getirmiştir.

Cunta ve onun partileri istediklerini istedikleri gibi yapamıyorlar. Bir takım önlemler, girişimler getiriyorlar ama bunlar istedikleri gibi işlemiyor, orasından burasından deliniyor, biçim değiştiriyor.

Cunta seçim oyunuyla, geldiğinden buyana kazanamadığı yığın desteğini seçim platformu içinde kazanmayı hesap etmişti. Cunta partilerinin getirecekleri oyları (halk kesimlerini), faşizmin kurumsallaştırılmasında taban olarak kullanacaktı. Bu olmadı. Faşizme, ne denli utangaçca olursa olsun, yine de karşı olan partiler kuruldu ve bu seçimlere giriyor.

Fabrikalarda devrimci işçiler toparlanmaya başladılar. İşyeri temsilciliği seçimleri de gösterdi ki, bu temsilcileri ülke çapında faşizmin fabrikalardaki başçavuşu yapma oyunu bozuldu, bozuluyor.

Sendikalardaki gelişmeleri, yoğunlaşan tartışmaları, yükselen ısıyı hepimiz izliyoruz. Derneklerde canlanmanın ilk belirtileri, okullarda hareketlenme var. Çok sayıda ilerici dergi ve kitap yayınlanmaya, sol kitaplar vitrinlerde görünmeye başlandı.

Toplumda siyasallaşma düzeyi gözle görülür biçimde yükseliyor. Daha önce söylediğimizden daha da fazla "Olanaklar ve tehlikelerin arttığı" bir dönem yaşanıyor.

Böyle bir durumda yerel seçimler geldi. Yerel seçim, genel seçim gibi önemli değildir. Ancak, Türkiye'nin *bu* ortamında, çeşitli sınıf güçlerinin *bu* somut yeralımında *bu* yerel seçimler en az bir genel seçim denli önemlidir.

Toplumumuz 25 Mart yerel seçimlerinin büyük önemini derinden duyuyor, devrimci hareket duymuyor. Devrimci hareketin geniş çoğunluğu kendi yapay sorunları ve tartışmaları içinde yerel seçimlerin geldiğini bile farketmiyor. Fakat toplum yerel seçimlerin, faşizmi geriletmede, onun çözülmesini hızlandırmada önemli bir araç olabileceğini hissetmiştir.

2. Yerel seçimler ve devrimci hareketin tutumu

Zaman zaman sosyalist ülkeleri donuklukla, tıkanıklıkla eleştiriyoruz. Peki, bunu eleştirirken kendimize neden bakmıyoruz? Türkiye devrimci hareketi eleştirdiği örneklerden hatta daha donuk, daha geridir. Ülkemize, hepsi de bambaşka koşullar altında seçimler geliyor gidiyor, herkesin cebinde terden ıslanmış, kullanmaktan okunmaz olmuş bir kağıt parçası, çıkarıp, çıkarıp onu okuyor. Bu yerel seçimlerde de durum değişmedi.

Devrimci hareketin yerel seçimlere tutumunu iki geniş kesime ayırabiliriz.

Birinci kesimde en yüksek duyulan ses menşeviklerdir. Menşevik cepteki kâğıdın artık ezberlediğimiz taktiği ikilidir.

Bir yandan "MDP'ye, ANAP'a, HP'ye oy verme" diyor. Hangi partiye oy verelim? Onu söylemiyor. Orada "incelik" yapıyor, "yakalanmıyor". Öte yandan, "ilerici, demokrat, barıştan, halktan yana adaylara oy verin" diyor.

Tabii, bu durum en başta faşizmin çözülme sürecine girdiğini reddetmeleriyle çelişiyor. Faşizmin gerilemeye başlamadığı bir ülkede yerel seçimlerde demokrasiden, halktan, barıştan, özgürlükten yana insanlar nasıl aday olabilir? Allah söyletiyor!

Sonra, "ilerici,... yana adaylar" dediğinde bunu bağımsız adaylar olarak da anlayamayız. Bağımsız adaylar, Türkiye çapında az sayıda çıkacak ve seçim sonuçlarını belirlemeyecektir.

O zaman şu çok iyi açığa çıkıyor ki, menşevikler 1973'de Ecevit'e yaptıklarını bu kez SODEP'e yapıyorlar. (Ya da daha beteri, belki SODEP, Doğru Yol ve Refah Partisine birlikte yapıyorlar.) Dolaylı bir yoldan, adını koymadan, korkakça SODEP için umut ve sevgi yaymaya çalışıyorlar. SODEP, ilerici, demokrat, halktan yana, barışçı, anti-emperyalist bir parti oluyor. Bu, oportünistlerin tutumudur.

Devrimci hareketin öteki kesiminde de tersten buna benzer bir tutum vardır. "Halkımız hiçbir zaman demokrasi yaşamadı, bu da sahte seçimdir, bizim bunlarla işimiz yoktur" yollu konuşuyorlar. Marksizm bize birşeyler öğretmişse, bugün anlamı boykota varan tutumlar önermenin saçmalığı ortadadır. Boykot önerisi bugün halktan yalıtlanmanın, halkın düşüncesine yol aramayı bırakmanın en kestirme yoludur. Böyle bir siyasal tutum olmaz.

Tutumların biri sahte umutlar yayıyor, ötekisi halkı kavramış bir konuda tutum almıyor. İkisi de alanı yanlış ellere, hem de en önemlisi yanlış bilinç vererek bırakmış oluyor.

3. Komünistler neyi nasıl öneriyorlar

Komünistler yerel seçimlerde ne öneriyorlar? Bu soruyu yanıtlarken, neden herhangi birşey öneriyoruz, amacımız nedir, önce bunu belirlemek gerekir.

Bu seçimlerle demokrasinin geleceğini düşünebiliyor muyuz? Yok öyle birşey. Bu seçimlerde gerçekten demokratik bir gücün seçimlere girdiğini düşünüyor muyuz? Yok öyle birşey. Demek ki bu yerel seçimlerde bir partiyi başa getirmek, onun güzel iş yapmasını sağlamak için tutum alamayız.

Öte yandan, faşizm çözülmeye başladı. Öyleyse bu yerel seçimler çözülmenin hızlandırılmasında kullanılmalıdır. Bunu yapmıyorsak, siyasal bir görevi yerine getirmemiş olacağız. Tehlikeli konulardan kaçmış, aman eleştiri gelecek deyip, siyasal savaşımın göbeğinde durmamış olacağız.

Yerel seçimlerde tutum belirlerken *partimizin amacı, seçimleri faşizmin çözülmesini hızlandırmada nesnel bir unsur olarak kullanmaktır.*

O zaman seçimlerden çıkacak hangi sonucun *daha büyük olasılıkla* faşizmin çözülüşünü hızlandırabileceğini düşünelim.

Yerel seçimlere altı parti katılıyor. Birinin pek esamesi okunmuyor. Üç cunta partisinin oy almasıyla faşizmin çözülme süreci hızlanmayacak, yavaşlayacaktır. SODEP'in ya da Doğru Yol'un oy alması *büyük olasılıkla* faşizmin çözülme sürecini hızlandıracaktır. Biz seçmiyoruz oyunun kurallarını. Durum böyle. Seçimlerin etkisi olmayacak diyemeyiz. Bu çok kaba bir anlayış olur.

Bu nedenle, komünistler bu seçimlerde SODEP'e oy verilmesini istiyorlar. SODEP oylarının yeterli bir yükseklige ulaştığı Türkiye'de hükümet düşebilir, erken seçimler gündeme gelir. Daha önemlisi, tüm toplumsal psikoloji değişir, insanların cesareti, canlılığı artar ve sokağa taşmaya başlar. Türkiye böyle bir ülkedir ve bir Ecevit deneyi yaşamış halkımızı doğacak yeni ortamda SODEP de zaptedemez. Devrimci durum doğabilir ya da bir süreç içinde oluşabilir. Toplum bir kez daha ya faşizm-ya devrim ikilemi doğruluğuyla yüzyüze kalır.

Komünistler, 25 Mart yerel seçimlerine ilişkin önerilerini nasıl ortaya getiriyorlar? Yerel seçimlerde tutum konusunda asıl kritik nokta burasıdır.

İstesek de istemesek de, komünistler konuşsalar da konuşmasalar da Türkiye'de SODEP'e geniş bir sempati doğuyor, ve giderek hızlanıyor. Bunun önüne geçmek gerekir, bu zararlıdır.

O zaman öyle bir tutum almak gerekir ki birkez *halkın kulağını kazanabilelim.* Bir yandan halkın kulağını kazanalım, bir yandan halka neye, neden oy verdiğini anlatabilelim.

Ancak bu iki yönü birleştirebilen bir tutum, geçmişte CHP seçim sandıklarını koruyan komünistlerin düştüğü onursuzluğa düşmekten kurtulur.

Partimizin tüm Türkiye örgütlerinde ve onları belirli bir zaman arasıyla izleyen Avrupa örgütlerinde yayınlanan seçim bildirilerinde ortak bir cümle yer alıyor: *"SODEP'e verdiğimiz destek, yağlı ipin asılan adama verdiği destektir."*

Çünkü SODEP demokrat değildir. Demokrat olabilmek için komünist partisine, komünizme, SSCB'ye düşman olmamak gerekir. Kürt halkının ayrılma hakkını kabul etmek gerekir, vb. SODEP utangaç bir liberaldir.

SODEP gerçek anti-faşist değildir. Faşizm yıllarında o kadroların neler yaptığı ortadadır.

SODEP anti-emperyalist değildir. Amerika'ya, ülkemizdeki ABD üslerine, NATO'ya karşı değildir.

SODEP barıştan yana değildir. Burjuva düzeninde barıştan yana olmak bile nükleer silahlara karşı olmayı gerektiriyor. Burjuvanın barışçısı bunlara karşı savaşıyor.

Bunlar ne demokrattır, ne anti-emperyalisttir, ne ilericidir, ne de halktan yanadır. Bunlar utangaç liberal burjuva partisidir.

Ne var ki bunların aldıkları oy, kendi niyetlerinin ötesinde faşizmin çözülmesini hızlandıracaktır. Bunu anlamak önemlidir.

Komünist propaganda böyle olmak zorundadır. SODEP'e akmakta olan sevgiyi engelleyebilmek için de başka bir tutum yoktur. Türkiye'de ve Avrupa'da tüm parti örgütlerinin kafasında şu çok açıktır: "SODEP'e oy ver" diyen *İşçinin Sesi*'nden olmaz. Bu kesin tutumdur. "SODEP demokrat değildir, anti-faşist değildir, halktan yana değildir,... SODEP'e oy ver". Bizim tutumumuz budur. Halka söylediğimiz budur.

Bizim bu tutumu yurt çapında benimsetme olanağımız sınırlı olduğu için taktiğimiz de bu anlamda sınırlıdır. Fakat doğru tutum almak, sonradan doğruluğu herkes tarafından kabullenilecek tutumu önceden almak en azından siyasal harekete kendine güvenini arttırma ve olayların sonunda ortaya çıkacak durumdan daha açık kafayla yararlanma gibi çok önemli sonuçlar getirir.

4. İki soru

Partimizin yerel seçimlerdeki tutumuna ilişkin olarak iki soru akla gelebilir. Birincisi, tutumumuz SODEP'e yönelik sahte umutlar mı yaratır, ikincisi, böyle bir tutum alarak faşizmi devrimle yoketme amacımızda bir değişiklik mi yapmaktayız?

Tutumumuz SODEP'e yönelik sahte umutlar mı yaratır sorusuna verilecek yanıt, tam tersine bu tutumdan başka SODEP'i yerli yerine koyacak *siyasal açıdan anlamlı* bir tutum yoktur olur. SODEP sevgisi, bu tehlike bizim dışımızda gelişmektedir. Ajitasyonumuz bu umuda karşı

duracak, etkinliği ne denli fazla olursa, umudu o denli engelleyecektir.

Komünistlerin tutumu, toplumsal gelişmenin çıkarlarını, siyasal ortamın gerçeği ve toplumun psikolojisi ile uyumlaştırılabilen tek devrimci tutumdur.

Yerel seçimlere karşı tutumumuzla, *faşizmi devrimle yoketme amacımızda bir değişiklik mi yapmaktayız?* Bir başka deyişle bu tutum, *faşizmin devrimci olmayan yoldan kaldırılmasını mı getirir?* Bu soru iki düzeyde ele alınmalıdır.

Toplumsal nesnellik düzeyinde düşünürsek, hiç kimsenin toplumsal konularda matematik bir kesinlikle konuşamayacağı açıktır. Bu düzeyde ancak olabildiğince çok veri hesaba katılarak en olası gelişmeye işaret edilebilir. Biz de bu nedenle, SODEP'in alacağı oylar *"büyük olasılıkla"* faşizmin gerileyişini, sulanışını hızlandıracaktır diyoruz.

Toplumdaki tüm verileri dikkate alınca, yerel seçimlerde SODEP'in yüksek bir oy oranı tutturmasının en olası sonucu devrimci durumun doğması ya da bu doğuşun yolunun hızla açılmasıdır. Faşizmin devrimci olmayan bir yoldan ortadan kalkmasının ve gelişmelerin gide gide eskisinden de güdük bir burjuva demokrasisinde oturmasının da olasılığı vardır. Ancak Türkiye koşullarında bu daha zayıf bir olasılıktır ve ama bu olasılığın kapısını kapayacak asıl unsur devrim hareketinin gücüdür. Öte yandan faşizm de yeniden tüm ağırlığıyla toplumun üstüne çökebilir, ki bu en zayıf olasılıktır.

Toplumda veriler gösterdiğimiz yöne ağırlık koymaktadır. SODEP'in oylarının artmasıyla faşizm gitmeyecek. Ancak bir yanda faşizm gerilerken, öte yanda liberaller ve demokrasi güçleri ilerliyor olacak. Bunun getireceği yoğun bir sınıf çatışmasıdır. Sınıf savaşımı açığa, sokağa çıkacak ve şiddetlenecektir.

Soruyu, partinin özel istemi, taktiği düzeyinde ele alırsak yanıtı çok daha kolay ve açıktır. Faşizmin gerilemesini, sulanmasını, çözülmesini hızlandırmak amacıyla SODEP'e düşmanca bir destek vermek, faşizmin devrimle yokedilmesinin olasılığının az olduğunu kabul etmek demek değildir. Tam tersine, tutumumuzun amacı, faşizmin çözülmesini hızlandırmak ve bunu devrimle bağlamaktır.

Doğru, partimiz ve genel olarak devrim hareketi devrime ne yazık ki Türkiye'nin nesnel ortamından daha uzaktır. Ortam patlamalara hazır ve gebedir. Öyleyse, devrim hareketinin asıl olarak kavganın içinde hazırlanmak zorunda olduğu, böyle hazırlanacağı gerçeğini görelim. Şunu da görelim ki, son 10 yıldır, hele faşizm yıllarında, burjuvazi siyasal açıdan aşırı yorulmaktadır. Büyük bir yükün altındadır, bunalım derinleşmektedir. Bunlar şansımızdır.

Yerel seçimlerdeki taktiğimiz devrimi yakınlaştırmak içindir. Tanklarla gelen devrimle gitmelidir. Türkiye'de ya faşizm ya devrim ikilemi yapısaldır. Devrimden başka üçüncü yollar geçici, zaman yitiricidir ve çok acılar getirecektir.

5. Yerel seçimler Türkiye'sinde komünistlerin üç görevi

Bir anlamda yineleme olacak ama alt alta yazmakta yarar vardır.

Bugün komünistlerin *birinci* görevi, seçim platformundan aktif yararlanmaktır. Tüm parti örgütleri, tüm komünistler seçim çalışmaları içinde yer alıyor, bildirisini dağıtıyor, SODEP'e ilişkin görüşlerini anlatıyor. Ülkenin her yanında bir hareketlilik gidiyor. Komünist bunun içinde olmadı mı ancak dantelalı devrimci olur.

Komünistlerin *ikinci* görevi, SODEP'i deşifre eden, ne olduğunu açık eden bir çalışma yürütmektir. Ne menşevikler gibi SODEP'i "güzel" göstermek, ne de boykota varan öneriler doğru değildir.

Böyle bir propaganda Türkiye'de ilk kez yapılıyor. Oy ver denildiğinde hep "çok iyidir, onun için oy ver" deniliyor. Şimdi hem "SODEP demokrat değildir" hem "oy ver". Bu da işte komünistin farkıdır. Biz özünde SODEP'e oy ver demiyoruz. Ortama oy ver, ortamda faşizmi geriletecek neyse ona oy ver diyoruz.

Menşevikler burjuvazinin çelişkilerinden yararlanmak üzerine konuşurlar. Bunun için de en iğrenç işleri korkakça üstünü örterek yaparlar. Oysa burjuvazinin çelişkilerinden yararlanmanın hele ki daha ileri hedefler önermeye olanak olmayan bir ortamda, en güzel yolu komünistlerin bu tutumudur.

Komünistlerin bugün *üçüncü* görevi, toplumda yeniden yükselmekte olan sosyal-demokrat seçeneğe karşı etkin bir ideolojik savaşım örgütlemektir.

* * *

Parti örgütlerimizin, yerel seçimlerdeki taktiğimizi başarıyla uygulaması, görevlerini yerine getirmesi, partinin bir bütün olarak yerine ve zamanına göre değişik taktikleri aynı başarıyla uygulama yeteneğini geliştirecektir. O zaman, gönül rahatlığıyla "bugün daha iyi siyasal savaşım veriyoruz" diyeceğiz.

Merkez Organımızın üstün başarısı, onu yığınlara maletme azmimizi kamçılıyor

10.yıldönümümüz kutlu olsun

Bizler bugünümüzü *İşçinin Sesi*'ne borçluyuz. Eğer böyle bir yayın organımız olmasaydı birçokları gibi tarihin çöplüğünde yerimizi alabilirdik. 1979'lara gelinceye kadar bütün iyi niyetimizle, enerjimizi devrim için harcadığımızı sanıyorduk. Kafamızda bir merkez organ kavramı yoktu. 1974'den 1979 Temmuz'una kadar *Atılım*'ın bir tek sayısını, organımızda tartışma konusu yapmadık, yapamadık. Çünkü *Atılım* bizden geriydi, kadrolara seslenmiyordu. Onda savaşıma ışık tutacak bir yolgöstericilik bulamıyorduk. O yüzden şöyle bir okuyup geçiyorduk.

1976 yılında *İşçinin Sesi*'nin birkaç sayısını okuyabilmiştim. 1978 yılında doğan bir olanakla *İşçinin Sesi*'ni tekrar ele geçirmek istedim. Gazetenin yayınını durdurduğunu görünce çok üzüldüm.

1979'da *İşçinin Sesi*'nin yeniden yayına başladığını duyar duymaz çok sayıda ulaştırılmasını istedim. O gün bu gündür, her sayısını, "acaba bu sayıda neler öğreneceğiz" diye merakla beklerim. Yoldaşlarla oturur, gazeteyi didik didik ederiz, savaşın özünü açıcı yanıtlarla donanırız.

Doğru yanıtlarla donanma deyince aklıma hemen *Zayıf Halka* geliyor. *Zayıf Halka*, bu konuda ilk çarpıcı örnektir. Kurak toprağın suyu içmesi gibi okumuştuk. Öğrendiklerimizle bize büyük bir güven gelmişti. Artık, karşıma hangi siyaset çıkarsa çıksın dişe diş ideolojik tartışmaya girebiliyordum.

Son olarak, Merkez Organımızın örgütleyeciliği üstüne taze bir örnek vereyim. Geçtiğimiz günlerde, sendikal çalışma içinde bir işçi arkadaşla tanıştık. Eskiden Bursa'da çalışmış, bir başka siyasal akımın etkisindeymiş. Son sayıyı verdik, bir hafta içinde okuyup incelemesini, eleştirisi varsa iletmesini söyledik. Arkadaş, iki gün sonra gelip bizi buldu. Belli, soluk soluğa okumuş. Bütün yayınların, programın ve çıkacak her sayının kendisine iletilmesini istedi.

Yoldaşlar, Merkez Organımızın üstün başarısı, onu yığınlara maletme azmimizi daha da kamçılıyor. Yığınların içine sağlamca yayılıyoruz.

S. Acar, İzmir

İşçinin Sesi, *getirdiği bilimsel teori ile haklı bir saygınlık kazanmıştır*

Gelecek onun için savaşanlarındır

İşçinin Sesi 10 yaşında... Verimli, başarılar dolu 10 yıl.

İşçinin Sesi bu günlere, zor bir savaşım yolundan çeşitli güçlükleri aşarak gelmiştir. Yerel bir işçi gazetesi olarak yayına başladı. 1979'da, TKP'deki kavga ortaya çıkınca, *İşçinin Sesi* yepyeni bir döneme, her alanda atılımların birbirini izlediği bir döneme girdi. Örgütsel atılımların yanısıra, çok önemli konularda getirilen teorik-siyasal değerlendirmeler, *İşçinin Sesi* hareketinin hızla gelişmesini, Türkiye komünist hareketi içinde etkin bir güç durumuna yükselmesini getirdi.

İşçinin Sesi, Türkiye işçi sınıfına karşı görevlerini yerine getirmede önemli adımlar atarak, oportünizme ve küçük burjuva devrimciliğine karşı proletaryanın bayrağını yükselterek gelişti. Hareketimiz, gücünün kaynağını gören, hata ve eksiklerini tartışmaktan korkmayan, Leninci tutumu başından benimseyerek yürüdü.

İşçinin Sesi, önce, ülkedeki olağan olmayan durumu açıkladı. Ülkede devrimci durumun varlığını, bu duruma uygun örgütlenmeler, çalışmalar gerektiğini duyurdu. Oportünizmle kavga bu noktada şiddetlendi. *İşçinin Sesi*, 1980 1 Mayısının dönüm noktası olacağına ve faşizmin ordu eliyle getirilmesi olasılığına dikkat çekti. Her önemli dönemeç, siyasal tutumumuzu haklı çıkardı. Toplumsal gelişmenin getirdiği görevleri yerine getirmek, ideolojik gücü maddi güce çevirmek, hızla örgütlenmek hedeflerini yerine getirme aşamasını, faşizmin iktidara gelmesi engelledi.

İşçinin Sesi hareketi, 12 Eylül darbesinin hemen arkasından iktidarın faşist niteliğini gösterek, devrimin yenilmediğini, faşist darbenin bile ayaklanmaya yol açabileceğini vurguladı. Bu son bir denemeydi, olmadı.

Oportünistler, cuntanın faşist olmadığı üzerine hayaller kurarken, *İşçinin Sesi*, genel olarak faşizm ve özel olarak faşist cuntanın niteliği üzerine doğru görüşleri geliştirdi. Bunlara karşı, devrimcilerin görevini, hedefini gösterdi. Türkiye'de gericilik dönemi tüm şiddetiyle sürerken, döneme özgü sorunlar işlendi, kadro anlayışı ve disiplin üstüne görüşler geliştirildi.

Ulusal sorunda komünist tutum, "Kürt sorunu" ile net, açık bir şekilde saptandı. Ulusların kendi kaderini kendilerinin özgürce belirleme hakkı ayrı devlet kurmak hakkı olarak vurgulandı. Kıbrıs ve Ermeni sorunu ilk defa doğru bir temelde *İşçinin Sesi* tarafından gündeme getirildi. Proletaryanın enternasyonalist tutumuna gölge düşüren her türlü ulusçuluk ve şovenizme karşı kararlı bir mücadele sürdürüldü.

Kankun Konferansı ve Düşündürdükleri broşüründe ileri kapitalist ülkelerin ilişkileri ve azgelişmiş ülkelere bakış açılarını sergileyen bilimsel bir analiz yapıldı. *Yaşayan Sosyalizm, Afganistan Devrimi,* Polonya olayları, *Sosyalizm ve Demokrasi, Durum ve Görevlerimiz* komünist hareketin yanıt bekleyen birçok sorunu cesurca ortaya kondu. Özellikle, Sovyetler Birliği ile ilgili nesnel, bilimsel gerçeklere dayanan tutumumuza gelen suçlama, saldırı, karalamalardan yılmayan hareketimiz, doğru görüşlerini ödünsüzce savundu.

Dünya devrimi, devrimci merkez, kapitalist ülkeler işçi sınıfının görevleri, Türkiye devriminin dünya devrimine katkısı gibi birçok konuda oportünizmin yüzünü gösteren komünist görüşler geliştirildi. Bu temelde Türkiye işçi sınıfının enternasyonalist tutumu daha da gelişerek zenginleşti.

İşçi sınıfının birliği, hegemonya ve işçi sınıfının partisi konularında doğru, açık görüşler geliştirildi. Yürükoğlu yoldaş *Durum ve Görevlerimiz* kitabında şöyle diyordu.

"İşçi sınıfının birliğinden, onun Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde çalışan partisinin güçlenmesini anlıyoruz. Kimilerine fazla sekter gelecek ama bizim işçi sınıfının birliğinden anladığımız budur. İşçi sınıfının gerçek birliği, onun kendi partisi olan komünist partisi içinde ve çevresinde örgütlenmesi ile söz konusu olur." (*Durum ve Görevlerimiz, s.43-44*)

Komünistlerin hedefi olan proletarya diktatörlüğü, sınıf savaşımı içinde proletaryanın hegemonyası ile sağlanır. Komünistler yalnız sınıf savaşını kabul etmekle kalmazlar, onu proletaryanın diktatörlüğü hedefine bağlarlar. *İşçinin Sesi*, özellikle unutturulmak istenen bu konuda, açık komünist tutumunu aldı. Bu tutum, bizi öteki hareketlerden ayıran belirleyici bir renktir. Bu ayrımı, sonuna kadar özenle korumaya kararlıyız.

Türkiye Komünist Partisi-*İşçinin Sesi*, bugün geliştirip olgunlaştırdığı görüşlerini, TKP 4. Program taslağı olarak yığınlara sunmuştur. Gerçek, olgun ve ileri bir program taslağıdır. Hazırlanışı, örgüte sunuluşu ve yığınlar önünde tartışmaya açılması, komünistlerin sağlam, temiz tutumunu gösteriyor. Oportünistlerin bu dönemde, "kongre" ve "program" diye ortaya çıkardıkları ise birer ucubedir.

Daha verimli, daha başarılı, daha yiğit nice 10 yıllara... 100 yıllara...

Bugün yüzler, binler haykırıyor.

Yarın milyonlar haykıracak...

Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi*

Memet Özgür, Hollanda

Emperyalizmin zayıf halkası Türkiye'de devrimle çözülebilir sorunlar temelinde toplumda yavaştan bir hareketlenme sürüyor. Omuzlarımızdaki sorumluluk ağırlaşıyor, canalıcı önemde belirleyici sorumluluk taşıyacağımız günler, *öyle görünüyor ki,* yavaştan yaklaşıyor

Doğruyu savunmak bağımsız siyaset olmak

Emine Engin

İşçinin Sesi 10 yaşını doldurdu. Bundan hepimiz büyük kıvanç duyuyoruz. Kıvancımızın nedenini şöyle bir düşünelim. Yalnızca "bizim" gazetemizin 10. yıldönümü olduğu için mi? Kuşkusuz hayır. Kıvancımızın nedeni ne bu denli dar, ne bu denli sığdır.

Ana ölçütümüz bu gazetenin "bizim" olması değil, dünya işçi sınıfının, onun Türkiye müfrezesinin savaşımına yararlı olup olmamasıdır. Bu ölçütle bakınca *İşçinin Sesi*'nin 10 yıllık gelişmesinin yönü, taşıdığı dersler, ulaştığı nokta ve bu gidişle gelecekte görmesi beklenen işlev yararlıdır. Kıvancımızın asıl kaynağı, asıl temeli de budur.

İşçinin Sesi küçük, yerel bir işçi gazetesi olarak doğdu. 10 yılda nereden nereye geldi. Öğrendi, gelişti ve bugüne ulaştı. Bugün *İşçinin Sesi* Türkiye Komünist Partisi'nin Merkez Organı, komünist basının başarılı bir örneğidir. Kim ne derse desin, yaşamda bu böyledir.

"Gerçeği doğru yansıtmak." 10 yılda *İşçinin Sesi*'nin gelişme yönünü ve aynı zamanda bu denli gelişmesinin ana nedenini bu kısa cümleyle özetleyebiliriz. *İşçinin Sesi* gerçekle kendi arasına, gerçeği doğru yansıtma çabasından başka bir kaygu sokmadı. Yanlış yaptığı zaman aşabildi ve hep ilerledi.

Marks ve Engels *Manifesto*'da şöyle diyorlar:

"Komünistlerin teorik sonuçları, hiç de dünyayı reforma uğratmaya soyunmuş şu ya da bu kişi tarafından icat edilmiş ya da keşfedilmiş fikirlere ya da ilkelere dayanmıyor.

"Onlar salt varolan bir sınıf savaşımından, gözlerimizin önünde yürüyen tarihsel bir hareketten kaynaklanan gerçek ilişkileri dile getiriyor."

Bu sözlerden de anlaşıldığı gibi, komünist teorinin kendisi sınıf savaşımından kaynaklanan gerçek ilişkileri dile getirir. Bununla bağlı olarak, dünyanın yalnızca doğru yorumunu değil, dünyayı değiştirmek için savaşma zorunluluğunu da içerir.

Gerçeği doğru yansıtmak, işçi sınıfının bağımsız sınıf olma özelliğinin başka sözlerle anlatımıdır. *İşçinin Sesi*, gerçeği doğru yansıtma çabasıyla komünist teoriye sarılırken, bunun öteki yüzü, işçinin sınıf bağımsızlığını bir yetenek ve özellik olarak edinmesi oldu.

Son zamanlarda Türkiye sol hareketi içinde bir "kişilik" konusudur tartışılıyor. PKK'nın yayın organında bu konuda yazı basıldı. Dev Yollular kişilik benzetmesiyle çeşitli çözümlemeler yapıyorlar. Devlet otoritesi Türkiye insanında kişiliksizlik yaratmıştır, bu nedenle özerk üst yapı kurup kişiliğini kazanmak gerekir diyen "teoriler" kulaktan kulağa dolaşıyor.

"Kişilik" bireye ilişkin bir konudur ama bireyler de sınıflardan, sınıfsal özelliklerden kopuk değildir. Türkiye'de "kişilik" konusu, geniş küçük burjuva yığınların varlığından ayrı düşünülemez. Ara sınıf küçük burjuvazinin, hele ki ağır baskıyla karşı karşıya kaldığı bir dönemde daha çok duyduğu eli kolu bağlanmışlık duygusu, kişiliklerde de, kişilik konusunun tartışılmasında da önemli bir etkendir.

Gerçekte Türkiye'nin geniş küçük burjuva yığınları için bu durumdan çıkış vardır. İşçi sınıfının ardında yer almak, devrimi zafere ulaştırmak onlar için de tek kalıcı çözümdür. Ancak küçük burjuva hareketler, küçük burjuva özellikleri nedeniyle kendileri bu gerçeği doğru göremiyor, ikide bir ortalığı bulandırıyorlar.

Gerçeği doğru yansıtmak. Marks ve Engels, *Manifesto*'da bunu, yaptıkları pek kolay birşeymiş gibi, çok alçakgönüllüce yazmışlar. Yine kendileri bir başka yerde diyorlar, olayların görünümüyle özü aynı olsaydı bilime gerek kalmazdı. Evet, komünist teori sınıf savaşından kaynaklanan gerçek ilişkileri dile getiriyor ama bunu birçok örtüyü, aldatıcı görüntüyü atarak gerçekleştiriyor. Ve bunu yaparak işçi sınıfına güçlü bir silah veriyor.

Bugün elimizde güçlü bir silah vardır. Dünyada sınıf savaşı gelişti ve gerçek ilişkiler eskiye göre daha netleşti. Hem teorik, hem pratik olarak daha elverişli koşullarda yaşıyoruz. Gerçeği doğru yansıtmak eskiye göre kolaylaştı. Hele ki Türkiye gibi emperyalizmin zayıf halkası olan, yüksek sınıf savaşları yaşayan bir ülkede, komünist olmak, gerçeği doğru yansıtmak kadar ferah bir konum olduğunu sanmıyoruz. İşte bu, sınıfsal bağımsızlığın getirdiği ferahlıktır. Çok emek, çok özveri ister ama karşılığında varılan konum hepsine değer.

Menşeviklerin içine düştükleri duruma bakınca, bazen bize öyle geliyor ki, Türkiye gibi bir ülkede komünist olmamak, hele komünist olmadan öyle görünmeye çalışmak komünistlikten daha zor bir iştir. Doğruyu görememeleri bir yana, menşevikler yanlışları bile kördüğüm ettiler. İçine dolandıkları tutarsızlıklar yığınından çıkabilirler mi, merakla bekliyoruz.

Haydar Kutlu, Türkiye'de kapitalizmin tekelci aşamada olmadığını söyledi. *(Atılım,* Kasım 1983) Bu yalnızca, Türkiye'nin artık göze batan gerçekleriyle değil, daha Ekim 1983'e kadar *Türkiye Postası'* nın ekonomi sayfasındaki istatistiklerle bile çelişiyor.

Aralık *Atılım*'ında darbenin önleyici karşı devrim olduğunu söyledikleri bir yazıda, aynı zamanda yanlışlarını açıkça ortaya koymakla övünüyorlar. Önleyici karşı devrim demek, devrimci durumun devrime ulaşmasını önleyen karşı devrim demektir. Demek ki Türkiye'de devrimci durum vardı. Öyleyse, devrimci durumu yadsıdıklarını, görevleri askıya aldıklarını, ihanet ettiklerini ve *İşçinin Sesi*'nin haklı olduğunu neden "açıkça" ortaya koymuyorlar?

Faşist darbeden sonra üç yıl durdular, tam faşizmin çözülme belirtileri başgöstermişken, faşizm geldi dediler. Şimdi, bizim "faşizm çözülüyor" dememize karşı konuşuyorlar. Ama, her nedense, konuşurken kendileri sürekli "politik bunalım", "politik istikrarsızlık" gibi sözler ediyorlar. (*TKP'nin Sesi,* 6.3.1984, Mart *Atılım*'ından bir yazı) Demek ki çözülme vardır.

Aynı yazıda *İşçinin Sesi*'ne hoş bir suçlamada bulunuyorlar: Faşizm çözülüyor teorisiyle(!) 12 Mart sonrasının umuduna kapılarak(!) yerel seçimlerde SODEP'e oy vermeyi önermek birleşince, bu, sağ güçlerin kuyruğuna takılmak olurmuş. Üstelik hem tutum belirlemede geciktiğimiz söyleniyor, hem de ne tutum belirlediğimizi örgütlerimizden çoktan öğrendikleri belli oluyor.

Kafalarında "12 Mart sonrası umudu" diye ilginç bir kavram var. Demek ki 1973'de CHP'ye geçici bir taktik olarak değil, büyük umutlarla oy vermişler. Şimdi de Ecevit'in Kıbrıs'ta yaptığı konuşmaya SODEP'in demeçlerinden daha büyük umutlar bağladıkları için böyle konuşuyorlar. *İşçinin Sesi* "SODEP demokrat değildir, SODEP'e oy ver" dedi. Onun "umutları" yoktur. Bu bir yana, menşevikler SODEP'e oy verdemenin yanlışlığını savunurken, öte yandan çarşaf çarşaf açıklama yapıp cunta partilerine oy vermeyin dediler. (*Türkiye Postası*, sayı 25) Yani, yalnızca SODEP'e değil, Doğru Yol'a ve Refah'a da oy verin demiş oldular. Bu tür çelişkiler artık olağanlaştı.

Daha da hoş bir örnek: Aralık *Atılım*'ında bakın ne demişler: "Şimdi ortaya çıkan gerçek egemen güçlerin Türkiye'deki gelişmeleri istedikleri gibi yönlendirme olanağına sahip olmadıklarıdır. Bunalım gelgeç değildir." Bunalımın gelgeç olmadığı, yani kalıcı olduğu şimdi ortaya çıkan bir gerçekmiş! *İşçinin Sesi* bu gerçeği açık edeli tam 8 yıl oldu!

Gerçeği doğru yansıtan ve güçlenen komünist bir odak varken, menşevikler artık yanlışları bile tutarlı savunamaz olup, bir kördüğümün içine dolandılar. Tutarlı oldukları zaman doğru yansıttıkları tek gerçek, görüşleriyle olsun, psikolojileriyle olsun, kendilerinin küçük burjuva nitelikleridir.

Ocak *Atılım*'ında bir yazı var. Bilen ve Deniz yoldaşlar için Almanya'da yapılmış bir toplantıyı anlatıyor. Toplantıya 1200 kişi katılmış. Bu kalabalıkla güçleneceklerine, güçsüzlüklerini kalabalığa paylaştırmışlar. Yazı ağlıyor çünkü toplantı ağlamış. İnsanlar sürekli hüzün duymuşlar, gözleri dolmuş, sonunda ağlamamak için salonu terketmişler! Yazının başlığı "Yeni bir ateş", yazıda değil ateş, kül bile yok. Sonunda "bu ateşle, bu çoşkuyla fabrikaları yeniden tutuşturacağız" diyor ama bu yazıdaki yaklaşım varolan ateşi de söndürür, gözyaşına döndürür!

Bu kez buna izin vermemek gerekiyor.

Türkiye'de faşizm çözülüyor, alttan alta ve şimdilik yavaş bir hareketlenme görülüyor. Buna karşı burjuvazi çeşitli alternatifler öne sürüyor, hangisi tutarsa diye deneyecek. Reformist küçük burjuvalar, bu arada menşevikler, burjuva kuyrukçuluğunu hiç elden bırakmamışlardı. Şimdi, hele Ecevit'in Kıbrıs'ta yaptığı "12 Mart sonrası umuduna kapıltıcı" konuşmadan sonra kuyruklardan kuyruk beğenemiyorlar. Öte yandan, burjuva muhalefetin seslenmesi, küçük burjuva devrimci hareketlerin de gözünü uzunca bir süredir çeliyor, sağa çekiyor.

Bunlar çok doğaldır. Küçük burjuva hareketler varolacaktır ve işçi sınıfı kararlı sesini yükseltip, dalga dalga kızıl bayraklarıyla yine alanları doldurasıya dek yalpalayacaklardır. Devrim öncesinde ve sonrasında, bunların karşı tarafa doğru yalpalamaları, işçi sınıfının gücüyle, yani bilinciyle, kararlılık ve örgütlülüğüyle hep ters orantılı olacaktır. Türkiye'de küçük burjuvazi varolduğu sürece, bu özellikleri de gösterecektir.

Bu kez izin verilmemesi gereken, küçük burjuva görüş ve etkilerin işçi hareketine sızmasıdır. Hele ki, artık açıkça küçük burjuva bir çizgi oluşturan menşevizmin işçi kılığında piyasada dolanmasına hiç izin verilmemelidir.

Kritik bir döneme girdik. İpleri baştan sıkı tutmak gerekiyor. Emperyalizmin zayıf halkası Türkiye'de devrimle çözülebilir sorunlar dururken, toplumda yavaştan bir hareketlenme sürüyor. İşte, Türkiye Komünist Partisi'nin, onun Merkez Organı olarak komünist gazete *İşçinin Sesi*'nin "gelecekte görmesi beklenen yararlı işlev" burada işin içine giriyor.

Bu böbürlenmek değildir. Bu uyarıdır. Omuzlarımızdaki sorumluluk ağırlaşıyor, can alıcı önemde belirleyici sorumluluk taşıyacağımız günler, *öyle görünüyor ki yavaştan* yaklaşıyor. Böyle durumlarda, boş övünmelere yer yoktur. Kılı kırk yarmak, Yürükoğlu yoldaşımızın, "bizi bizden başkası yenemez" sözünü akıldan çıkarmamak gereklidir.

Nice 10 yıllara!

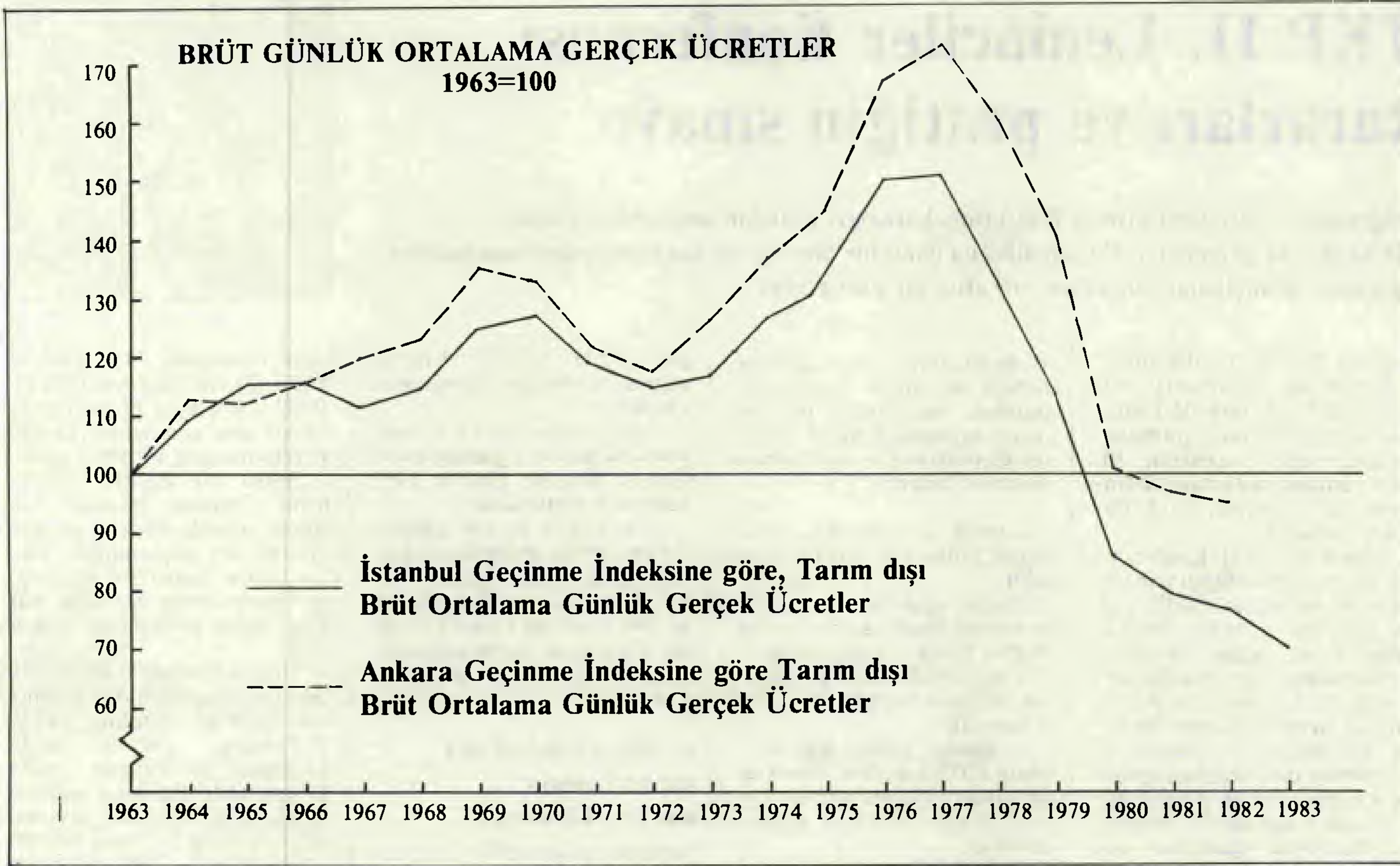
İŞÇİ MİZAHI

"Kongremiz bilinçli işçilerin, devrimci aydınların sıralarında ilgiyle karşılandı. Eğer partimiz legal olsaydı fabrikalarda, işyerlerinde, köylerde başlıbaşına bir olay olacaktı." (Haydar Kutlu, 1. Plenum *konuşmasından,* TKP'nin Sesi radyosu 22 Şubat 1984)

Doğrunun yanlışı nasıl tokatladığının somut örneğini yaşadık:

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye

BRÜT GÜNLÜK ORTALAMA GERÇEK ÜCRETLER*

	I Tarım dışı Brüt Ortalama Günlük Ücret	II İndeks 1963 = 100	III Yıllık Artışlar %	IV İstanbul Geçinme İndeksi 1963=100	V Yıllık Artışlar %	VI Ankara Geçinme İndeksi 1963=100	VII Yıllık Artışlar %	VIII IV'e göre Gerçek Ücret İndeksi	IX Yıllık Artışlar %	X VI'ya göre Gerçek Ücret İndeksi	XI Yıllık Artışlar %	XII IV'e göre Gerçek Brüt Ücretler GünlükTL	XIII VI'ya göre Gerçek Brüt Ücretler GünlükTL
63	17.92	100.0	—	100.0	—	100.0	—	100.0	—	100.0	—	17.92	17.92
64	20.38	113.7	13.7	100.2	0.2	100.8	0.8	108.6	8.6	112.8	12.8	19.46	20.21
65	21.62	120.6	6.1	104.8	4.6	107.6	6.7	115.1	6.1	112.1	—0.6	20.64	20.09
66	23.54	131.3	8.9	113.6	8.4	113.5	5.5	115.7	0.4	115.7	3.2	20.73	20.73
67	25.84	144.1	9.7	129.6	14.1	120.6	6.3	111.3	—3.8	119.5	3.3	19.95	21.41
68	28.24	157.5	9.3	137.6	6.2	125.6	4.1	114.5	2.9	125.4	4.9	20.52	22.47
69	32,15	179.3	13.8	144.2	4.8	132.7	5.7	124.3	8.6	135.1	7.7	22.28	24.21
70	35.34	197.1	9.9	155.6	7.9	148.3	11.8	126.7	1.9	132.9	—1.6	22.71	23.82
71	39.34	219.4	11.3	185.2	19.0	180.7	21.9	118.5	—6.5	121.4	—8.7	21.24	21.76
72	43.88	244.9	11.6	213.7	15.4	208.3	15.3	114.6	—3.3	117.6	—3.1	20.54	21.07
73	54.41	303.6	24.0	243.6	14.0	241.2	15.8	115.9	1.1	125.9	7.1	20.77	22.56
74	68.26	380.9	25.5	301.8	23.9	278.4	15.4	125.7	8.5	136.8	8.7	22.53	24.52
75	85.55	477.4	25.3	365.8	21.2	331.3	19.0	130.5	3.8	144.1	5.3	23.39	25.82
76	115.30	643.4	34.8	429.5	17.4	385.6	16.4	149.8	14.8	166.9	15.8	26.84	29.91
77	146.53	817.7	27.1	541.2	26.0	472.4	22.5	151.1	0.9	173.1	3.7	27.07	31.02
78	207.93	1160.3	41.9	876.5	62.0	725.1	53.5	132.4	—16.1	160.0	—11.4	23.73	28.67
79	294.31	1642.4	41.6	1433.1	63.5	1174.2	61.9	114.6	—13.4	139.9	—12.6	20.54	25.07
80	426.96	2382.6	45.1	2784.1	94.2	2365.1	101.4	85.6	—25.3	100.7	—28.0	15.34	18.05
81	543.84	3034.8	27.4	3831.2	37.6	3168.2	34.0	79.2	—7.5	95.8	—4.9	14.19	17.17
82	691.00	3856.0	27.1	**5083.0	32.7	**4066.7	28.3	75.9	—9.6	94.8	—1.1	13.60	16.99
83	***829.20	4627.2	20.0	***6606.4	30.0	—	—	70.0	—7.8	—	—	12.54	—

* Tablo, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'nin 5. basımında, sayfa 165'dekinin günümüze uzatılmışıdır. İlişikteki grafik de, kitabın 167. sayfasındaki grafiğin günümüze uzatılmışıdır.

** Bu endeksler resmi verilerin hele fiyat artışları konusundaki güvenilmezliğine çarpıcı örnek oluşturuyor. Aynı yıl için gazetelerde Kasım sonu itibariyle verilen endeks İstanbul için 5433.3 ve Ankara için 4461.5 idi. Sonra çok daha düşük yayınlandı.

*** 1983 verilerini Türk-İş resmi istatistiklerden aktarmıştır. Verileri 4.10.1983 tarihli *Milliyet*'ten aldık.

İşçinin Sesi'nin 10 yıllık geçmişinde geliştiğinden, ilerlediğinden, gerçekleri giderek daha doğru yansıttığından ve doğrunun gücünü çok somut olarak yaşadığından sözediyoruz. Gerçekten de öyledir ve bu süreçte *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* belirleyici bir dönemeçtir.

Bu kitap çok şey öğretti. İçinde yazılanların öğreticiliğinin yanısıra, doğrunun yanlışları nasıl tokatladığını, nasıl savurup sergilediğini *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* somut yaşattı.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye, Bilen yoldaşın 1977'de yaptığı öneri üzerine yazıldı ve Şubat 1978'de ilk kez broşür olarak basıldı. Türkiye'de sınıf savaşının yükselmesi, partinin gelişmesi birçok soruyu gündeme getiriyordu. 1976 sonrasında *İşçinin Sesi* bu sorulara ciddi yanıtlar vermeye başlamış ve bu yüzden neredeyse *Atılım*'dan daha çok aranan bir gazete olmuştu. Ama savaşımın gündeme getirdiği sorulara derli toplu, bir bütünlük içinde ve daha ileri bir düzeyde verilen ilk yanıt *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* oldu.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye broşürü kuru toprağa serpilmiş su etkisi yaptı. Kapışıldı, okundu ve partiyi ilerletti. Hiç kuşkusuz, o sıralarda doğru fikirler büyük bir çoğunluktu. Bu çoğunluğun iradesi doğrultusunda, 1978 Plenumu, *İşçinin Sesi* yayınlarından sorumlu yoldaşı partinin ideolojik çalışmasının başına ve *Atılım*'ın editörlüğüne getirme kararı aldı. *İşçinin Sesi*'ndeki fikirler artık merkezi olarak yayılıp geliştirilecekti. *İşçinin Sesi*'ni kapattık.

İşçinin Sesi kapandı ama Plenum kararı uygulanmadı. Yoldaşımız aylarca her türlü örgüt çalışmasından soyutlandı. *İşçinin Sesi*'nin kapatılmış olmasını fırsat bilen oportünist azınlık parti çoğunluğunun iradesine karşı ayaklanmıştı. El altından, fraksiyonculuk, karalama, entrika gibi bilinen yöntemlerle sinsi bir "savaş" başlatmıştı.

Bu arada, örgüt çalışmasından soyutlanmış, süren sinsi girişimlerden habersiz olan yoldaşımız, zamanını yine partiye katkı yapıcı bir yönde değerlendirmek üzere *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'nin genişletilmiş basımını hazırladı. Ve çıban patladı. Bilinen gelişmeler başladı.

Oportünizm partiye zarar verdi. Partiyi o böldü. Disiplini o çiğnedi. Devrimi gerçekte faşistler değil, sosyal demokrasiyle birlikte o yendi. Bunlar kendi içinde, aman ne iyi oldu denecek olaylar değil. Ama kuşkusuz, ilerde devrim zafere ulaşınca, Lenin'in 1905 yenilgisi için dediği gibi, biz de bu deneyim için, o acı deneyim olmasaydı bugünkü zafer de olamazdı diyeceğiz.

Tüm yaptıklarına rağmen, oportünizm partinin komünist temelde gelişmesini engelleyemedi. Hatta yaptıklarıyla kendi içyüzünü sergileyerek, unutulmaz bir ders vererek, belki de bu gelişmeye yardım etti.

Doğrunun ölçütü pratiktir ve pratik ortadadır. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabını "eleştirme" görevini verdikleri yoldaş, "doğrunun önünde durulmuyor" dedi ve doğrunun önünde durulamadı. Yaşam her alanda kitapta yazılanları bir bir doğruladı.

Kitapta devrimci durumun ve faşizmin genel ekonomik temeli gösterilmiş, devrim ve faşizm ikilemi şu sözlerle dile getirilmişti:

"Olayların gelişimi hızlanmıştır. Bunalım derinleştikçe, ya faşizm ya sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi ikilemi kendini iyice gösterecektir." (R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, s.144)

Öyle de oldu. 1980 yılı ayaklanmalarla ve karşı devrimin saldırılarıyla doluydu. Devrim ve faşizm ikilemi uzun süre burun burunaydı.

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye kitabı, bu ikilemin devrimden yana çözülmesi için sosyal demokrasiye karşı şu sözlerle uyarıda bulunuyordu:

"Yalnız Türkiye'de değil, yeterli gücü olduğu her yerde sosyal demokrasi bir yandan faşizme karşı konuşuyor, bir yandan komünistlere, devrimcilere karşı eyleme geçiyor, önlemler alıyor. Çünkü kapitalizmin yıkılmasından ölesiye korkuyor. Ve ne yazık ki, sosyal demokrasinin işçi sınıfından, emekçilerden, halk başkaldırısından duyduğu korku ile faşizmin iktidara gelebilişi arasında yakın bağ vardır. Bu bağı iyi anlayabilmek, devrimci işçi sınıfımızın önündeki tehlikeleri ve olanakları iyi anlayabilmek demek olur." (agy, s.126)

İşçi sınıfımız savaşıyordu, sosyal demokrasinin uğursuz rolünü savaşım içinde yaşıyordu. Ancak oportünizm onun gören gözlerine perde oldu.

(Devamı 8. sayfada)

(Baştarafı 7. sayfada)
Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye kitabı buna karşı da komünistçe uyarıda bulundu:

"Devrimci durum olgunlaştıkça düşmanın her yönden saldırısı artar. O arttıkça, devrimci cephede oportünizmle savaşın önemi artar.

"Oportünizme karşı katı, uzlaşmasız tutum almak bazılarına 'sekterlik' gibi geliyor. Oysa oportünizmle savaş sekterlik değildir. Oportünizmle savaş yığın siyasetini bir yana atmak değil, tersine onu gerçekçi ve sağlıklı bir tabana oturtmak savaşıdır."

"Oportünizm her zaman, her yerde '*taktikler*'de gizlenir, '*taktikler*'le başlar. 'Taktik için böyle yapmalıyız' cümlesi oportünistlerin tılsımlı cümlesidir. Onlar, 'halk şimdilik sorunu anlamıyor, onun için taktik yapmalıyız' derler. Böylece ilkeselliği, ilkesel davranmayı güme götürürler. Stalin'in bir yazısında aktardığına göre, Lenin her zaman 'tek doğru siyaset ilkeli siyasettir' dermiş. Ama oportünistler için öyle değildir. Onlar, 'şu küçük sorunda azıcık ilkesiz davranmakla dünyanın sonu gelmez' derler. Oysa Leninciler iyi bilirler ki, 'azıcık oportünistlik' diye birşey olmaz. *Azıcık oportünistlik, azıcık gebeliğe benzer.* Sonunda kesinkes bebek doğar. O da ulusçuluk, şovenizm, karşı-devrimdir." (agy, s.132)

Öyle de oldu. Karşı devrim doğdu. Devrimci durumu bastırdı. İşçi sınıfımız geri çekildi, geçmişin derslerini çıkardı. Her renk burjuvazinin hükümeti altında yaşamıştı. Ecevit'i de görmüştü. Faşizmi önlemek için, "toplumsal ilerleme" için ille de burjuvazinin "ilerici" kolu diye yakınan görüşler oportünist birer düştü. İşçi sınıfımız ders çıkarıp, güç topluyor ve yine *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'de yazan şu sonuca ulaşıyor:

"Bugün Türkiye öyle bir yere gelmiştir ki, işçi sınıfının katılmadığı hiçbir iktidar ilerici olamaz. İşçi sınıfının hegemonyası altında kurulmayan hiçbir iktidar devrimci olamaz. Anti-faşist, anti-tekelci, anti-emperyalist ileri demokratik halk devrimi dışında hiçbir yol faşist tehlikeye, işsizliğe, yoksulluğa, pahalılığa, açlığa, cahilliğe çözümler getiremez. Ardından Lenin ci kesintisiz devrim süreci içinde sosyalist devrime dönüşmeyen, burjuva diktatörlüğünü yerle bir edip proletarya diktatörlüğüne varmayan hiçbir devrimci-demokratik dönüşüm, hiçbir soruna kalıcı çözümler getiremez, hiçbir kazanımı koruyamaz." (agy, s.145)

Gerçekten de korunmadı. Geçmişte kazanılmış ücretler bile korunamadı. Önceki sayfada, *Emperyalizmin Zayıf Halkası*'ndaki Gerçek Ücret Tablosu'nu ve Grafiğini bugüne uzatarak verdik.

Ne kadar öğretici. Her türlü kazanımın, bu arada daha iyi bir ücretin de ancak sınıf savaşını yükselterek elde edilebileceğini, öte yandan, ancak sınıf savaşını zafere götürerek kalıcılaştırılabileceğini ne kadar somut gösteriyor. Ekmek kavgasıyla devrim kavgasının bağını nasıl canlı veriyor. Türkiye'de halkın sofrasındaki her dilim ekmek, işçi sınıfımızın devrimi zafere götürmesiyle, zayıf halka Türkiye'yi emperyalist zincirden koparmasıyla bağlıdır.

II. Leninciler Konferansının üzerinden üç yıl geçti.

TKP II. Leninciler Konferansı kararları ve pratiğin sınavı

Türkiye Komünist Partisi
II. Leninciler Konferansı
1981
KARARLAR
İKİNCİ BASIM
İŞÇİNİN SESİ YAYINLARI 21

Doğrunun ölçütü pratiktir ve Konferans kararları pratiğin sınavından çarpıcı bir başarıyla geçmiştir. Bu, öncülüğün canlı bir ölçüsü, işçi sınıfının, yığınların partiye güvenme, bilinçlenme sürecinin can alıcı bir parçasıdır.

İşçinin Sesi'nin 10. yıldönümü, Partimizin yaşamında çok önemli bir yer tutan II. Leninciler Konferansı'na değinmeden kutlanamazdı. Gazetenin 10. yıldönümüne raslaması, değinmenin de ötesinde, iki kutlamayı birleştirdi.

İşçinin Sesi ile II. Konferans, tek bir sürecin birbirini tamamlayıcı iki önemli etkenidir. *İşçinin Sesi*'nin gelişimi, Partide oportünizme karşı savaşımı, komünistleri doğru temelde birleştirdi, II. Konferans'ın yolunu döşedi. Gericilik döneminin koyu karanlığında toplanan II. Konferans ise, pırıl pırıl aydınlık kararlar alarak, parti örgütünün kafa açıklığıyla, enerjiyle işe dalmasını, gazetenin ışık saçan bir odak olmasını getirdi. *İşçinin Sesi*'nin son üç yılını II. Konferans'tan, II. Konferans'ı da *İşçinin Sesi*'nin önceki gelişim ve savaşımından ayrı düşünmek olanaksızdır.

Komünist adını taşıyan bir partinin çözümlemelerini, öngörü ve kararlarını yaşamın doğrulaması çok önemli bir olgudur. Bu, komünistliğin, öncülüğün canlı bir ölçüsü, işçi sınıfının, yığınların partiye güvenme, bilinçlenme sürecinin canalıcı bir parçasıdır. Böyle olduğu için, son yıllarda "yaşam bizi doğruladı" diyenler çoğaldı. Ancak bu birşeyi değiştirmiyor. Önemli olan "yaşam bizi doğruladı" demek değil, yaşamın gerçekten doğrulamasıdır. Ve darbe sonrası dönemde buna tek örnek vardır. O da hiç abartmasız, TKP II. Leninciler Konferansı kararlarıdır.

Faşizmin işlevleri

Burada, yalnızca faşizm çözümlemesini pratikle karşılaştıralım. Faşist darbeden iki gün sonra yayınlanan Üst Büro bildirisindeki fikirler açılmış ve faşizmin işlevi *Konferans Kararları*'nda şöyle anlatılmıştı:

"Her toplumsal yapıda olduğu gibi, tekelci kapitalizmin egemenliği koşullarında da üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasında, ancak nitel bir sıçramayla aşılabilecek bir uçurum doğmuşsa ve egemen sınıfın sıçramayı reformcu yoldan gerçekleştirecek manevra alanı yoksa, şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktur. Devrim bunu olumlusunda, kalıcı olarak çözer. Faşizm ise karşı devrimci şiddetle, finans-kapitalin açık diktatörlüğü altında, geçici olarak olumsuzundan gidermeye çalışır. Bir yandan üretim güçlerini bastırır, öte yandan üretim ilişkilerini, varolan yapı içinde genişletmeye çalışır. Bu da, en önemli üretim gücü olan işçi sınıfına baskı ve devlet tekelci kapitalizminin merkezi bürokratik yapısını pekiştirmek, tüm üretimi bu yapı altında örgütlemek, büyük mülkiyeti güçlendirmek ve dışa açılmaya yönelmek demektir."

Burada söylenenlere göre faşizm Türkiye'de şunları yapacaktı:

Üretim güçlerini bastıracak, en önemli üretim gücü olan işçi sınıfına baskı uygulayacaktı.

Üretim ilişkilerini genişletecek, bununla bağlı olarak şunları yapacaktı:

a. Devlet tekelci kapitalizminin (DTK) merkezi bürokratik yapısını pekiştirecekti.

b. Büyük mülkiyeti güçlendirecekti.

c. Dışa açılmaya yönelecekti.

Bunları yaptı mı?

Faşizm üretim güçlerini bastırdı

Türkiye kapitalizmi uzun yıllardır kendini bunalımdan kurtarmaya çalışıyor. Bununla bağlı olarak, üretim güçlerini bastırma eğilimi uzun yıllardır gözlenen bir olgudur. Ancak faşizm altında bir nitelik sıçramasıyla, daha sistemli, daha yoğun işleyen bir eğilim olmuştur.

Üretim güçleri üretim araçları ve emekten oluşur. Türkiye'de üretim güçlerinin gelişmesi mutlak anlamda durmuş değildir ama son yıllarda yoğun bir israf vardır:

— Büyük mülkiyeti güçlendirmeye, küçüğü elemeye yönelik olarak izlenen siyaset sonucunda çok sayıda küçük işletme iflas ettirilmiştir. Bunların bir kısmı büyüklerce yutulurken, bir kısmı kapanmıştır. Kapananların üretim araçları israf olmuştur.

— *Milliyet* gazetesinde Emin Çölaşan'ın yazdığı ve DPT'nin kabul ettiği gibi, başlanmış birçok proje, zarar edilerek yarım bırakıtılmıştır. *Milliyet*'in deyimiyle bile "milyarlar kül olmuştur." (*Milliyet*, 5.3.82)

— Türkiye yapım endüstrisinde kapasite kullanımı 1981'de yüzde 62.1, 1982'de yüzde 66.8'dir. Kullanılmayan kapasite israf olmaktadır.

Üretim güçlerine baskı en çok ve açık olarak emekçinin kırılması biçiminde yansıyor:

*Açık işsizlik 3.5 milyonu geçmiştir.

*1968 fiyatları temel alınırsa, kişi başına ulusal gelir 1981 ve 1982 yıllarında, 1977'nin altına düşmüştür. Bu *mutlak azalma*nın yanısıra, gelir dağılımı da burjuvaziden yana bozulmuştur. Örneğin, işçi ve memurun ulusal gelirden 1975'de aldığı pay yüzde 31 iken, 1981'de bu pay yüzde 16.2'dir. Emekçi yığınlar *mutlak* bir yoksullaşma içindedirler.

*İşçi ücretleri de bu mutlak yoksullaşmanın göstergesidir. Gerçek ücretler 1983'de 1963 düzeyinin gerisindedir.

Çok açıktır ki son yıllarda faşizm, üretim güçlerini şiddetle ve sistemli olarak bastırmıştır. Bu baskının en büyüğü ve yıkıcısı, emekçiye karşı yönelmiştir. Ülkemizde emekçiler açlık, sefalet ve hastalıkla karşı karşıyadırlar.

Faşizm devlet-tekelci kapitalizminin merkezi bürokratik yapısını pekiştirdi

Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi (DTK) 1970'lerden beri vardır.

Faşist darbeden bu yana devletin işleyişini güçlendirme yönünde yapılan tüm değişmeler, aynı zamanda devlet-tekelci kapitalizminin yapısını pekiştirme yönündeki ekonomik gereksinimlerin yoğunlaşmış ifadesinden başka birşey değildir.

Yürütmeyi olağanüstü yetkilerle donatan anayasa, tüm baskıcı yasalar, son sıralarda merkeziliğe karşı bir hava içinde bakanlıkların örgütlenmesinde yapılan değişiklik, hepsi DTK'nın merkezi bürokratik yapısını pekiştirme anlamını taşıyor. Genel olarak yürütmenin, yürütme içinde de tepe noktaların yetkileri, merkezi denetimleri arttırılmıştır. DTK'nın merkezi bürokratik yapısı pekiştirilmiştir.

Devletin ekonomideki rolüne karşı çok konuşuluyor, "serbest rekabet", "liberalizm" sözleri çok ediliyor ama tüm bu yaygara arkasında *devletin ekonomideki doğrudan rolü güçlenmektedir.* Toplam sabit sermaye yatırımları içinde devletin payı, 1981'de yüzde 60.9, 1982'de yüzde 58.8 ile son on yılların en yüksek düzeyine ulaşmıştır.

Devletin sabit sermaye yatırımları arttığı halde, bu yatırımların finansmanındaki açık son yıllarda azaldı ve 1982'de ulusal gelirin yüzde 4.3'üne düştü.

Öte yandan, devlet desteği azaldığı halde KİT'ler son yıllarda kâra geçtiler. Konferans Kararlarımızda, bunun böyle olacağı açıkça belirtiliyor, "KİT'ler öyle kârlı bir duruma gelecek ki, hem tekelci burjuvaziye artık değer aktaracak, hem faşist devlete yük olmayacak" deniyordu. (s.24) Öyle de oldu.

KİT'lerin, devlet yardımlarını düştükten sonraki net kârı 1981'de 7 milyar TL iken, 1982'de bu net kâr 39 milyar TL oldu. (*Günaydın*, 14.12.1983 ve TÜSİAD 1983 Raporu) Öyle ki, 1982'de 77 milyar TL brüt kârla TPAO dünyanın en büyük 500 şirketi arasında ilk 100'e girdi!

Başka bir deyişle "liberalizm" "serbest rekabet" vb. sözler ardında devletin ekonomideki yeri güçlendirildi. Edilen sözler, koparılan yaygara, bu güçlendirme işleminin yükünü halka yüklemenin örtüsü oldu.

Halkın üzerindeki vergi yükü son derece ağırlaştı. Vergi gelirleri 1979'da bütçenin yüzde 78.7'siyken, 1981'de yüzde 84.2'sine ve 1982'de yüzde 89'una çıktı. Bu vergi gelirleri içinde gelir vergisinin payı ise, 1979'da yüzde 57.5'den, 1981'de yüzde 62.6'ya, 1982'de yüzde 61.7'ye çıktı. Yeni çıkardıkları vergi yasasına göre, 1 milyon TL'ye kadar yıllık geliri olanlar yüzde 36 vergi öderken, geliri 25 milyon ve üzerinde olanların ödedikleri *en fazla* vergi yüzde 65'tir. Yani 1 milyon TL geliri olan yüzde 36 vergi öderken, bunun 100 bin katı geliri olan, iki kat vergi bile ödemiyor! Bu DTK'nın *gelir dağılımına tekellerden yana karışması* değil de nedir?

Halkın sırtına yüklenen vergi ve zam gibi yüklerle KİT'ler kâra geçirilmiş, devlet yatırımları finanse edilmiş ve aynı zamanda milyarlarca TL şirket kurtarma operasyonu ya da kredi yoluyla doğrudan tekellere aktarılmıştır. Devlet doğrudan ya da dolaylı yollardan, *tekellere sürekli değer aktarmıştır.*

Bunca "serbest rekabet" yaygarası ardında, işçi-işveren ilişkilerinde değil "serbest", serbest olmayan "rekabete" bile izin verilmemiştir. Her türlü sendikal çalışma, toplu sözleşme, grev hakkı ağır yasakların zinciri, YHK'nın gölgesi altına alınmıştır. Devlet, *işçi-işveren ilişkilerini tekellerden yana, zorbaca yeniden düzenlemiştir.*

Konferans Kararlarımızda, "finans kapitalin has adamları, bakanlıkları, danışmanlıkları dolduruyor ve onun devlet bürokrasisi üzerindeki doğrudan denetimini güçlendiriyorlar" deniyordu. (s.24)

Gerçekten de son dönemde *devlet ile tekeller arasındaki kişisel kaynaşmalar* artık açıkça konuşulur duruma gelmiştir. Sabancı Holding'le bağlı ve MESS'in eski başkanı olan Özal'ın yanısıra, Maliye Bakanı Arıkan Enka'nın, Adalet Bakanı Nejat Eldem Burtrak'ın, Sunalp büyük bir bankanın yönetim kurulu üyesidir. Eski DPT müsteşarı Yıldırım Aktürk şimdi ENKA'ya transfer olmuş-

Tablo I: Yeni kurulan şirketlerin sayısı ve sermayesi

Yıl	Adi Ortaklık Sayı	Adi Ortaklık Sermaye	Limited Ortaklık Sayı	Limited Ortaklık Sermaye	Limited Şirket Sayı	Limited Şirket Sermaye	Anonim Şirket Sayı	Anonim Şirket Sermaye	Kooperatif Sayı	Kooperatif Sermaye
1979	3184	1969.0	319	283.5	1060	880.0	1962	11525.5	3759	117.3
1980	2979	3011.0	264	385.4	1331	1682.6	2406	16022.0	2236	43.2
1981	1940	3252.5	232	465.1	1811	4769.2	2928	51861.3	779	27.0
1982	1140	2578.2	154	310.0	2677	9435.0	3425	63864.1	546	18.1

tur. Zaten darbeyi gerçekleştiren ise üniformalı finans-kapitalin ta kendisidir. Daha çok sayılabilir. Örnekler o denli çoğalmıştır ki, finans kapital bile durumu inkar etme zahmetine katlanmıyor. Hatta *Nokta* dergisinde kimin kimin adamı olduğu büyük bir açıklıkla tartışılıyor.

Son yıllarda devlet, tekelci kapitalizmin, finans kapitalin genel çıkarı doğrultusunda tam bir *iş yönetim kurulu* olarak davranmaktadır. Kapitalizm çok zor bir dönem yaşadığı için, iş yönetim kurulu olgusu da çıplak bir biçimde yansımaktadır. Bununla bağlı olarak, yönetici durumda olan burjuva siyaset adamları, yalnızca oy avcılığı düzeyinde siyaset yapmanın ötesinde, yönettikleri işi de daha yakından bilen kişilerdir. Aynı zamanda teknik bilgi sahibi burjuva siyasetçileridir. Gelgelelim, teknokrat adı altında bunların finans kapitalin siyasal sözcüleri oldukları gizlenmeye çalışılmaktadır.

Teknokratlar gelmişler, devlet karışması kenara çekilmiş, tamamen bir serbest rekabet ortamı var! Bu izlenim yaratılmak isteniyor. Ama ardında olan, *devletin, tekelci sermayenin yeniden üretim sürecine en acımasızca karışmasıdır.*

Faşizm büyük mülkiyeti güçlendirdi

Devlet, 1980'den beri, büyük mülkiyeti güçlendirmek, küçük birimleri "yaprak dökümüne" uğratmak için, Türkiye tarihinin belki de en acımasız karışmasını uyguluyor. Ancak bunu *görünürde* ortaya çıkmadan yapıyor.

Bir yandan, kapitalist ekonominin zorunlu parçası olmayan ilkel yöntemler de kullanarak, yani düpedüz baskı ve aldatıcı oyunlarla, halkın elindeki her kuruşa el attılar, öte yandan, faizler, zamlar, oynak kur uygulamaları, düşük destekleme fiyatları vb. gibi ekonomik yöntemlerle küçük burjuva üreticileri ve küçük kapitalistleri yaprak dökümüne uğrattılar.

Marks *Kapital*'de söylüyor. İlkel birikim dönemi bittikten sonra da, gerçekte ölesiye kadar kapitalizm zaman zaman ilkel birikim yöntemleri uygular diyor. Yardımlaşma vakıflarına para toplamak buna bir örnekse, banker olayı da başka bir örnektir. Kastelli, buzulun yalnızca görünen ucu oldu. Yüksek faiz aldatmacasıyla halkın parası toparlandı, sonunda "devlet babanın yardımıyla"(!) faizlerin *yarısı* kurtarıldı. Bu demektir ki halkın elindeki para, enflasyondan çok çok düşük bir faizle elinden alındı. Ayrıca yokolan, öldürülen, intihar eden bankerlerin herbiri, tekellerin geri ödemek zorunda olmadıkları tahvil anlamına geliyordu. Halk düpedüz soyuldu. Bu, işin ilkel yönüdür.

Öte yandan, devlet aldığı kararlarla, çıkardığı yasalarda koyduğu barajlarla, tüm uygulamalarıyla her türlü büyük mülkiyetin güçlenmesini sağladı.

Faizlerin yükseltilmesi bankalarda mevduatı arttırırken, kredilere yansıyışıyla küçük şirketleri batırdı. Kredilerin önemli bir kesimi tekellere verilirken, küçük şirketler "para darlığı" nedeniyle yüksek faizli kredi bile bulamadılar. Teşvikler başlıbaşına bir ayıklama yöntemi olurken, girdilere yapılan zamlar, oynak kur uygulamaları vb. hep "doğal" seleksiyona yaradı. "Doğal" görünümündeki bu seleksiyonu devlet doğrudan örgütledi.

Devlet, tüm karar, uygulama ve yasalarında *genel çıkarı gözetti.* Banka yasası, hem büyük mülkiyeti güçlendirme amacını, hem de bunu yaparken nasıl genel çıkarı gözettiklerini yansıtan bir örnektir. Banka kurabilmenin koşulları ağırlaştırıldı. Eskiden 25 milyon TL gerekirken şimdi 1 milyar TL sermaye gerekiyor. Şube açmaya, hisselere ilişkin çeşitli barajlar getirildi ve her holdinge bir banka biçimindeki işleyiş güçleştirildi. İlk bakışta kolay tekelleşmeye ve bazı holdinglere karşı gibi görünüyorsa da, bu adım, tekelciliğin genel çıkarını gözetmenin bir yansımasıdır. Finans kapital büyük, güçlü, yalnız şu ya da bu holdinge değil, tümüne yarayabilecek bankalar istiyor.

Son yıllarda alınan tüm önlemler, yapılan tüm değişiklikler, gerek bankacılık, gerekse öteki alanlarda büyük, güçlü mülkiyet birimlerine yöneliktir. Bu önlemler sonucundadır ki son yıllarda küçükler dökülmüş, büyükler çoğalmıştır.

Genel olarak şirketlerin, özel olarak anonim şirketlerin sayısında ve sermayesinde büyük bir artış olmuştur. 1979-1982 yıllarında yeni kurulan şirketlerin sayısı ve sermayesi *Tablo I*'de verilmiştir.

Tablo I'den çok açık görüldüğü gibi, *bir kez* adi ortaklıkların, limited ortaklıkların ve kooperatiflerin sayısı hızla azalmakta, limited şirket ve özellikle de anonim şirketlerin sayısı ise hızla artmaktadır.

İkincisi, kurulan tüm ortaklık ve şirketlerin sermayesi eskisinden daha fazla olmaktadır.

Yeni kurulan şirketlere ilişkin burada verdiğimiz verileri şekil olarak da göstermek, değişmeyi çok iyi canlandırmaktadır. *(Şekil I ve II)*

Tasfiye edilen işlerde de benzeri bir eğilim gözlenmektedir. Tasfiyeler, adi ve limited ortaklıklarda çoktur ve artmaktadır. Limited şirketlerde belli bir düzeyde gitmekte, anonim şirketlerde ise azalmaktadır.

Protesto edilen senetlerin tutarı 1980'de 61 milyar TL iken, 1981'de 137 milyara, 1982'de 242.5 milyara çıkmıştır. Yani, 1982'de, 1980'dekinin dört katıdır. Bu iflasların da boyutunu gösteriyor. Nitekim, 1980'de 1142 şirket iflas ederken, bu sayı 1981'de 2312 ve 1982'de 2178 olmuştur. Bu eğilimle bağlı olarak, büyüklerin küçükleri yutması da hızlanmıştır. Örneğin, Enka, Okumuş ve Koç holdingler 62 şirketi ele geçirmişlerdir. (*Türkiye Postası*, sayı:9, sayfa 11)

Sonuç olarak bugün Türkiye'de *büyük mülkiyet 1980 öncesine göre dev bir adım atmış, yerini ve rolünü arttırmıştır.*

Finans kapital, faşizm altında vargücüyle emperyalistleşmeye yöneldi

Gören, görmek isteyen gözler için finans kapitalin emperyalistleşme isteği 1970'lerden bu yana açıkça ortadadır. Ancak, faşist darbeden sonra bu yöndeki girişimlerde de bir sıçrama olmuş, çaba çok daha yoğunlaşmıştır.

Tablo II
Dışarıda yatırım yapmış inşaat şirketlerinin toplam kontratları (milyon dolar)

Yıllar / Ülkeler	1978	1979	1980	1981	1982
Libya	1.182	1.432	2.346	7.100	10.364
Suudi Arabistan	0.192	0.307	0.684	1.130	3.400
Irak	0.203	0.303	0.430	0.728	1.181
Ürdün	—	—	0.011	0.043	0.048
Birleşik Arap Emirliği	0.047	0.047	0.035	0.039	0.034
Kuveyt	0.005	0.005	0.011	0.012	0.125
Senegal	—	—	—	—	0.019
Toplam miktar	1.629	2.099	3.517	9.032	15.171
Puan (1978=100)	100	129	216	555	931

Kaynak: Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları, *1983 Ekonomik Rapor*, İngilizce, s.218

Türkiye'nin çeşitli yabancı ülkelerde ve çeşitli alanlarda dış yatırımları vardır. Biz *Tablo II*'de, yalnızca inşaat alanındaki dış yatırımların 1978'den bu yana ülke ve miktar olarak dökümünü aktardık. Tablodan, dış yatırımlarda faşizm sonrası nasıl bir sıçrama olduğu açıkça yansıyor.

İnşaat alanında, 1978'deki toplam dış yatırımları 100 puan kabul edersek, bu 1979'da yalnızca yüzde 29 artmış ve 129 puan olmuştur. Oysa 1980'de 2 katından fazlaya, 216 puana, 1981'de 5 katından fazlaya, 555 puana ve 1982'de 9 katından fazlaya, 931 puana fırlamıştır.

Bu durumu, menşevikler bile "ulusal sermaye dışarı gidiyor" diye iğrenç bir sosyal-emperyalist hayıflanmayla tanımlıyorlar. Bunun komünist tanımlaması, aynen Konferans Kararlarımızda belirtildiği gibi, faşizm altında finans kapitalin, dışa açılmaya, emperyalistleşmeye yoğun olarak yönelmesidir.

Devlet tekelci kapitalizminin doğal bir özelliği finans kapitalin dışa açılmasını destekleyici önlemler almaktır. Faşizm döneminde bu özellik de son derece yoğunlaşmış, devlet neredeyse dışa açılan finans kapitale "babalık" etmiştir.

Dış yatırımcıların alacaklarını toplamada, onlara, Merkez Bankası vb. kuruluşların imzasını taşıyan garanti mektupları vermede, devlet, "çocukları" için "aktif" çalıştı. Üstelik bu çaba içinde, dış yatırımcılar arasında da şirketlerin büyümesini destekleyici barajlar koydu, seçimli destek verdi. O alanda da büyük mülkiyeti güçlendirdi.

Finans kapitalin öncülüğünde örgütlü burjuvazinin TÜSİAD vb. kuruluşları raporlar yayınladılar, dışa açılmadaki sorunlarını listelediler. Hemen ardından devlet sorunlara çareler getirdi. Örneğin, makinaların tutmaları için özel serbest bölge açılıyor. Bu çarelerin son demeti, Özal'ın 29 Aralık tarihli kararlarıydı.

Özal, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nu baştan sona değiştirdi, finans kapitale engelleri kaldırdı. Bir süredir herkesin bilgisi çerçevesinde ama legal açıdan kaçak olarak dışa çıkarılan dövizlerin bir bölümü şimdi "kambiyo mevzuatındaki yenilikler"le legal çıkarılacak! İşadamları 2 milyon dolara kadar sermaye ihracı yapabilecekler.

Türkiye'nin yazgısı devrimdir

Türkiye Komünist Partisi II. Leninciler Konferansı, bir de şöyle bir yargı ileri sürmüştü:

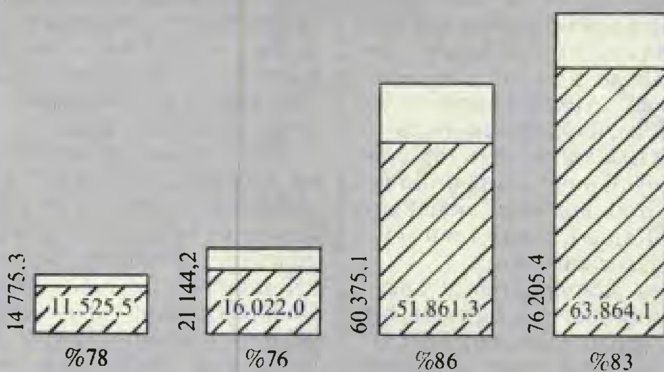
"Türkiye şiddetli bir siyasal bunalımın tohumlarını besliyor. Faşist cunta, bugünkü dünya koşullarında, Türkiye finans-kapitalinin dayandığı orta derecede gelişmiş, bağımlı yapı temelinde, ekonomik toplumsal bunalımı çözemeyecektir. Türkiye Almanya, bugünkü dünya o günkü dünya değildir. Bugünkü koşullarda, Türkiye gibi bir ülkede Nazi baskısı ve demagojisi ekonomik bunalımı çözmek için hem yeterli değildir hem uzun süre kolay değildir! Böyle olduğu için, demagojiyle, şiddetle geçici süre devrim savaşını bastırabilse de, bu süre devrim güçleri için geçmişten ve bugünden ders çıkarma, derinden güç toplama ve bilinçlenme, siyasal bunalımın tohumlarını hızla yeşertme süreci olacaktır.

"Türkiye'de bunalım öylesine derindir ki, bunu ancak işçi sınıfımızın öncülüğünde sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi çözebilir. Türkiye'nin yazgısı devrimdir. Faşizm bu yolu tıkayamayacaktır."

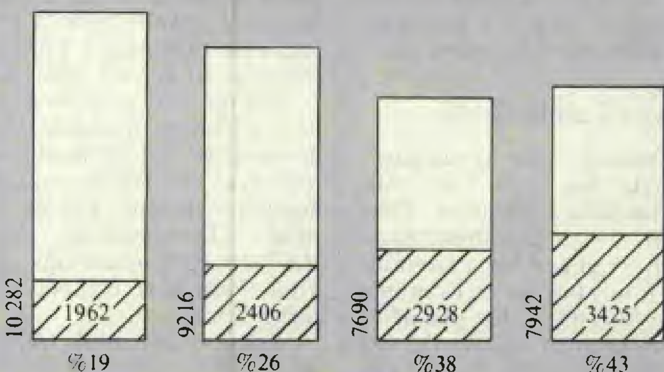
Gerçekten de tıkayamamışa benziyor. Kuşkusuz, geçen süre içinde kapitalizm durmadı, ilerledi. Gereksinim duyduğu birçok alanda önemli adımlar attı. Ama yeterli adımlar atamadı. Ekonomik toplumsal bunalımını çözemedi. İşçi sınıfımızdaki ders çıkarmışlık, güç toplamışlık, siyasal bunalımın tohumlarını yavaş ve derinden yeşertiyor.

"Türkiye'nin yazgısı devrimdir." Bu, bilimsel temele dayanan bir yargıdır. Ancak toplumların ilişkin en bilimsel yargılar bile, Yürükoğlu yoldaşımızın, Marksizm'in özünü çok güzel aktardığı "Tarihin hareket yasası" yazısında dediği gibi, insanların, sınıfların, yığınların savaşımıyla gerçekleşir. Söz konusu yargının doğrulanması, aynı zamanda komünist kadroların, partinin bu doğrultuda savaşımından geçecektir. Öyleyse yoldaşlar, bu bilimsel yargının öznel dayanaklarını da güçlendirmek için haydi daha güçlü savaşlara!

Şekil I
Yeni kurulan şirketler 1979-1982
Toplam sermaye içinde anonim şirket sermayesinin payı

Şekil II
Yeni kurulan şirketler 1979-1982
Toplam sayı içinde anonim şirketlerin payı

Fransa proletaryasının 18 Mart 1871 ayaklanması, dünya proletaryasına çok değerli bir deneyim armağan etti.

Paris Komünü tipinde devlet

Komün, işçi sınıfının iktidarı ele geçirdikten sonra eski devlet aygıtıyla yoluna devam edemeyeceğini kavradı. Ordu ve bürokrasiyi bir çırpıda kaldırdı. Kamu işlerinin görülmesi işini kamulaştırdı. Böylece, tarihin ilk proletarya diktatörlüğü, burjuva devrimlerinin söz verdiği ama asla gerçekleştiremediği ucuz, basit ve çabuk devleti hayata geçirdi. Komün, özel ve karmaşık yasalara başvurmaksızın, en gerçek demokrasiyi devlet işleyişine uyguladı.

Memet Kurtalan

Onsekiz Mart 1871 sabahı Paris, "Yaşasın Komün" haykırışlarıyla ayağa kalktı. Paris proletaryası silahlarına el koymak isteyen burjuva hükümete karşı ayaklanmıştı. Silahlı işçilerin oluşturduğu Ulusal Muhafız Merkez Komitesi, 18 Mart 1871 tarihli bildirisinde durumu şöyle dile getiriyordu:

"Paris proleterleri, yönetici sınıfların beceriksizliği ve ihanetleri karşısında, kamu işlerinin yönetimini ele almak zamanının geldiğini gördüler...

"Sıyasal iktidara el koyarak kendi yazgılarını kendilerinin belirlemeleri gerektiğini anladılar."

İşçiler neden silahlıydı

1870-1871 Fransa-Almanya savaşı sırasında Alman imparatorluk orduları Paris'e kadar ilerlemiş ve başkenti kuşatmıştı. Bunun üzerine, ezici çoğunluğu işçiler olmak üzere eli silah tutan bütün Parisliler Ulusal Muhafız'a girerek şehrin savunmasına katıldılar. 131 günlük bir kuşatmadan sonra 28 Ocak 1817'de Paris düştü. Ulusal Muhafız dışındaki ordu birlikleri silahlarını teslim ettiler. Barış görüşmeleri başladı.

Barış görüşmeleri sürüyordu ama burjuva hükümet bir hayli huzursuzdu. Çünkü, işçilerin silahlarını bırakmamış olması burjuvazinin kendi sınıf egemenliğini tehlikeye sokuyordu. Alman birlikleri bile şehri işgal edip işçilerle vuruşmayı göze alamamıştı. Burjuva hükümet, 18 Mart 1871 günü, emrindeki ordu birliklerini, Ulusal Muhafız'ı silahsızlandırma göreviyle harekete geçirdi.

İşçiler silahlarını vermediler, ayaklandılar. Çok yerde askerlerle silahlı işçiler birleştiler. İşçiler hükümet merkezlerini işgal etmeye başladılar. Bunun üzerine burjuva hükümet Versay'a kaçtı. Paris, Ulusal Muhafız'ın eline geçti.

Komün ilan ediliyor

Komün, 26 Mart 1871'de seçildi, 28 Mart'ta ilân edildi. O güne kadar iktidar işlevini gören Ulusal Muhafız Merkez Komitesi, bir kararnameyle polisi kaldırdıktan sonra iktidarı Komün'e bıraktı.

Paris proletaryasının yönetimi ele almasıyla tarihte eşi görülmedik yepyeni bir durum doğdu. O zamana değin, ekonomiye egemen olan sınıf aynı zamanda devlete de egemendi. 18 Mart 1871 ayaklanması, Paris proletaryasını bir anda yönetim dizginlerinin başına getirdi. "Ama modern toplumda, ekonomik olarak sermaye tarafından köleleştirilmiş olan proletarya, onu sermayeye bağlayan zincirleri kırıp atmadıkça siyasal bakımdan egemen olamaz. İşte bu nedenle Komün hareketi kaçınılmazlıkla sosyalist bir renk alacaktı. Yani, burjuvazinin, sermayenin egemenliğini yıkmaya ve çağdaş toplumsal sistemin temellerini ortadan kaldırmaya çalışacaktı." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.17, s.140)

Öyle de oldu. Komün'ün, yaşayabildiği iki aylık süre içinde, işçi sınıfının sosyalist kurtuluşu yolundaki pratik, adeta içgüdüsel girişimleri çok değerli deneyimler olarak daha sonraki devrimlere ışık tuttu.

Komün, işçi sınıfının iktidarı ele geçirdikten sonra, eski devlet aygıtıyla yoluna devam edemeyeceğini kavramıştı. Zaten Komün, kuşatma sonucu sürekli ordudan kurtulunduğu ve silahlı işçilere dayanıldığı için kurulabilmişti. Bunun mantıksal sonucu olarak yapılan ilk iş, fiili durumu yasallaştırmak, yani sürekli orduyu kaldırıp yerine silahlı halkı getirmek oldu.

Şövenizm ve halkları birbirine kışkırtmak simgesi olan Vendome anıtı kalabalık bir gösteriyle yıkıldı.

Paris proletaryası, bir yandan, o zamana dek kendisine karşı kullanılan eski baskı aygıtını ortadan kaldırmalı, öte yandan da, kendi iktidarının görevlerinin hizmetinde olduğu halktan soyutlanarak toplumun efendisi durumuna dönüşmemesi için önlem almalıydı. Komün, böyle bir dönüşümü önlemek için iki şaşmaz araç kullandı:

Birincisi, tüm kamu görevlilerine ortalama bir işçinin ücreti kadar maaş verilecekti. Bu ücret o günler için en çok 6 bin frank olarak saptandı. Böylece mevki ve ikbal avcılığına karşı etkin bir engel konmuş oluyordu.

İkincisi, bütün kamu görevlileri seçimle işbaşına gelecekti ve seçmenler istedikleri zaman vekilleri yetkiyi geri alabileceklerdi. Komün, kentin çeşitli ilçelerinde genel oyla seçilen üyelerden oluşuyordu. Bu üyeler her an seçmenlerce geri çağırılabilir durumdaydılar. Bu ilke öteki kamu görevleri için de uygulandı.

Örneğin, yargıçlar birbirini izleyen bütün hükümetlere bağlılık yemini ederlerdi. Rejim değişince, eski yemini bozar yeni bir bağlılık andı içerlerdi.

Komün, adalet mekanizmasının bağımlılığını gizleyen o sahte bağımsız görünümünü fırlatıp attı. Öteki kamu görevlileri gibi adalet görevlileri de halk tarafından seçilir ve geri alınabilir oldular. (Zaten işçi devletinin yasaları, emekçi insanın haklılık duygusunu, sağduyusunu anlatan basit kurallar olmalıdır. Yargıçlık, avukatlık burjuva devletindeki gibi karmaşık olmaz.)

Böylece kamu işleri, toplumdan soyutlanmış olan bürokratların özel mülkiyeti olmaktan çıktı. Kamu işlerinin kendisi de kamulaştırılmış oldu.

Paris Komünü, burjuva devrimlerinin söz verdiği ama bir türlü gerçekleştiremediği ucuz, basit ve çabuk devleti çarpıcı bir çözümle hayata geçirdi. Ordu ve bürokrasiyi bir çırpıda kaldırdı. Kamu işlerinin görülmesi işini halka açtı. Böylece, iktidardaki proletarya, özel ve karmaşık yasalar çıkarmaksızın, yalnızca yığınların eylemi aracılığıyla, en gerçek demokrasiyi devlet işleyişine uyguladı.

"Dünya Cumhuriyeti"

İlk başlarda "yurt savunması" akımıyla bir hayli içiçe olan Komün davası geliştikçe, Paris işçileri, savaşımlarının enternasyonal derinliğini hızla kavradılar. Fransız hükümeti, Komün'e karşı savaşta, "dış düşman" Alman egemen sınıflarıyla sıkı işbirliği yapıyordu. Paris'in kuzeyini tutan Alman birliklerindeki erler de sınıf sezisiyle Komüncüleri destekliyorlardı. Nitekim, Paris düşüp kırım başladığı zaman, kimseyi geçirmeme emri verilmesine rağmen, Saksonya Kolordusu erleri, geri çekilen Komüncülerin aralarından sızmalarına göz yumdular.

Paris işçileri, savaşımın işte bu öğreticiliğiyle "ulusal" gözbağlarından arındılar ve proletaryanın vatanının olmadığı gerçeğini gördüler. Komün, "Komün'ün bayrağı, Dünya Cumhuriyetinin bayrağıdır" belgisini yükseltti. Paris'te bulunan öteki ülkelerden işçilerin eşit haklılığını, seçme-seçilme haklarını tanıdı. Bunlar arasında Komün'ün üst düzey görevlerine seçilenler oldu. Örneğin, Komün yürütmesinde, çalışma komisyonu başkanlığını (çalışma bakanlığı — *İ.S.*) Alman işçi Leo Frankel yapıyordu. Frankel, aynı zamanda, I. Enternasyonal genel konsey üyesiydi.

Komün savaşçılarına komuta edenlerden Jaroslav Dombrowski ve Valery Wroblewski Polonyalıydı. Wroblewski, Enternasyonal genel konsey üyesiydi. Dombrowski, Mayıs 1871'de başkomutanlığa getirildi, barikatlar üstünde savaşırken öldü.

Komün ulusçuluk zehirine karşı bilinçli çaba harcadı. Bu çabalardan biri, şövenizm ve

18 Mart 1871 günü çekilen bu fotoğraf rue d'Allemagne ve rue Sébastopol kavşağına kurulan barikatı belgeliyor

halkları birbirine kışkırtma simgesi olduğu gerekçesiyle Vendome anıtını yıktırmak kararı almasıydı. Vendome sütunu, 1809 savaşında elde edilen ganimet toplardan döktürülmüştü. Karar, 16 Mayıs'ta kalabalık bir gösteriyle yerine getirildi.

Kominde sınıfların durumu

Komün hareketi başlarda son derece karışık ve belirsizdi. Yurtsever unsurlar, Almanya'ya karşı savaşı iyi bir sonuca vardıracağı umuduyla Komün'e katılmışlardı. Senet ve kiraları ödeyememekten iflasa sürüklenen küçük iş sahipleri de borçları erteleyeceği beklentisiyle Komün'ü destekliyorlardı. Hatta, monarşinin yeniden kurulmasından korkan bazı burjuva cumhuriyetçiler de başlarda Komün'e biraz destek verdiler. Ama, hiç kuşkusuz, Komün hareketinde başrol Paris proletaryasındaydı.

İlk günlerin şaşkınlığından hemen sonra burjuva cumhuriyetçiler hareketin proleter niteliğini dehşetle farkedip karşıdevrim cephesine geçtiler. Küçük burjuvazi ise Komün'ün yenilgisinin kaçınılmaz olduğunu gördükten sonra safları terketti. Komün davasına sonuna dek bağlı kalan yalnızca işçiler oldu. İşçiler, kendi hükümetlerini son ana kadar yalnız bırakmadılar.

Marks, Komün'ün daha ilk başında Kugelman'a yazdığı 17 Nisan tarihli mektupta Komün'e ilişkin olarak şöyle diyordu:

"Paris'teki savaşımla, işçi sınıfının kapitalist sınıfa ve onun devletine karşı savaşımı yeni bir evreye girdi. Kısa erimde sonuç ne olursa olsun, dünya çapında önem taşıyan yeni bir hareket noktası kazanılmıştır." (Marks-Engels — Seçme Yazışmalar, s.264)

Gerçekten de öyle oldu. Komün yenildi ama dünya işçi sınıfı büyük bir adım attı, "yeni bir hareket noktası" kazandı. Bu hareket noktası, Komün tipi devlet ve işçi sınıfının böyle bir girişimde bulunmasıyla yeni bir çağın açılmasıydı. Bu çağın sonunu, yeni, daha ileri bir çağın başını da Komün tipi devleti yaşama geçiren büyük Ekim devrimi noktaladı.

Bugün Türkiye'de bürokrasiye "karşı" tartışmalar yürüyor, sözde adımlar atılıyor. Özallar, İnönüler bürokrasiye karşı görünümlerde, bol keseden nutuklar atıyorlar. İşçi sınıfı onlara bıyık altından gülüyor ve düşünüyor:

Burjuvazi, *bürokrasinin* kendisi için oluşturduğu yükleri azaltmak, engelleri kaldırmak istiyor ama bürokrasiyi kaldırmak istemiyor, kaldıramaz, kaldırmayı isteyemez. Oysa benim sınıfımın Fransız müfrezesi, Komün'le bundan ta 113 yıl önce bürokrasiye darbeyi indirdi. Bunu, burjuva devleti parçalayarak gerçekleştirdi. Burjuvalar kalkmışlar da bürokrasiye karşı konuşuyorlar... Ne hadlerine...

İşçi sınıfının bu düşüncesi, Partinin 4. Program taslağında somutlanıyor. *İşçinin Sesi*, 11. yılına girerken, Partimiz işçi sınıfının çıkar ve çizgisini daha gür seslendiriyor...

Komün seçimleri sırasında Paris duvarları, çok çeşitli örgütlenmelerin ve bireylerin astığı afiş, pano ve duyurularla doluydu. Aşağıda bunlardan birini sunuyoruz:

FRANSA CUMHURİYETİ

Özgürlük-Eşitlik-Kardeşlik

11. Kolordu Cumhuriyetçi, Demokratik ve Sosyalist Seçim Komitesi'nin ilkeler açıklaması

Genel ilkeler

Devrim dünya halklarının eşit hak ve görevler için yürüyüşüdür. Bu eşitlik demokratik ve sosyal cumhuriyette gerçek olur. Dayanışma bayrağı yükselmelidir. Evrensel adaletin ilerici uygulaması yasa olmalıdır. İnsanlar doğuşlarından gelen egemenlik haklarını kullanmalıdır. Cumhuriyet bu egemenliğin yaşama geçirilebileceği tek siyasal rejimdir. Bu nedenle, hiçbir çoğunluk bu rejimi başkasıyla değiştirmeye karar veremez.

(...)

1. Yaşama hakkı, 2. Kişi özgürlükleri, 3. Düşünce özgürlüğü, 4. Toplanma ve örgütlenme özgürlüğü, 5. Söz, basın ve her türlü anlatım özgürlüğü, 6. Serbest seçimler.

Bu haklardan herhangi birini ihlal etmek veya ihlale yeltenmek, ayaklanmayı meşru kılar.

Pratik Örgütlenme

Siyaset: Devlet, Ulusal Meclis aracıyla kendi kendini yöneten halktır. Ulusal Meclis, genel, örgütlü ve tek dereceli oyla seçilmiş ve geri çağırılabilir temsilcilerden oluşur. Halk, bütün yasaları ve temel yasaları tartışma ve onaylama hakkını saklı tutar.

İş, üretim ve dağıtım: Bütün iş sistemi yeniden örgütlenmelidir. Yaşamın amacı bizim fiziksel ve entellektüel yetilerimizin sınırsız gelişmesi olduğuna göre, toplumsal refahın temeli olan emeğin kollektif ürününden — herkesin katkısı kadar — pay alabilmek için mülkiyet herkesin hakkı olmalıdır.

Toplum çalışamayacak durumda olanlara bakmalıdır.

Kamu daireleri (sorumluluk): Cumhuriyetin memurları her düzeyde kendi eylemlerinden sorumlu olmalıdır. Bütün kamu ve belediye daireleri geçici, seçimli ve herkese açık olmalıdır. Bütün görevler ücretlidir.

Ulusal Savunma: Ulusal toprakların savunulması ayrımsız bütün yurttaşların görevidir. Düzenli ordu kaldırılacaktır.

Adalet ve yargı: Adalet herkese açık olmalıdır, bu nedenle davalı ve davacılar para ödemeden işlerini göreceklerdir.

(...)

Yargılamada jüri sistemi getirilecektir.

(...)

Düşünce özgürlüğü her bireyin doğal hakkıdır. Dolayısıyla, çeşitli ibadet biçimleri, tamamen onları uygulayanların sorunudur. Devlet ile kilisenin tam ayrılması sağlanmalıdır. Açıkta herhangi bir ibadet biçimini uygulamak yasaktır.

(...)

Her yurttaşın haklarını tam tamına kullanacağı ve görevlerinin bilincinde olacağı, artık ezenlerin ve ezilenlerin, sınıf farklarının, halklar arasındaki engellerin ortadan kalktığı geleceğe doğru bakıyoruz.

Komün'ün günlüğü 1871

18 Mart Paris proletaryası ayaklandı. Hükümet Versay'a kaçtı.

19 Mart Ulusal Muhafız Merkez Komitesi komün seçimlerinin yapılacağını duyurdu.

26 Mart Komün seçimlerine 229 bin Parisli katıldı.

28 Mart Paris Komünü ilân edildi.

30 Mart Komün, düzenli orduyu kaldırdı, tüm sağlıklı yurttaşların katılacağı Ulusal Muhafız'ı tek silahlı güç olarak ilân etti.
Kiraları ve vadesi gelmiş kredi borçlarının ödenmesini erteledi.

2 Nisan Din ve devlet işleri ayrıldı. Din işleri bütçesi kaldırıldı. Kilise mallarına el kondu. Dinsel simge ve resimlerin okullardan kaldırılması kararlaştırıldı.

6 Nisan Ulusal Muhafız'ın 137. taburu giyotini halkın sevinç gösterileri içinde yaktı.

16 Nisan Sahipleri korkup kaçtığı için çalışmayan fabrikaların bir dökümünün yapılması kararlaştırıldı. Bu işletmelerin yönetimi kooperatiflerden örgütlenen işçilere verilecektir.

20 Nisan İşçileri sömüren işçi simsarlarınca yönetilen iş bulma büroları belediyelere bağlı olarak yeniden örgütlendi.

27 Nisan Fabrikalarda işçilere verilen çeşitli cezalar yasaklandı.

28 Nisan Fırın işçilerinin gece vardiyasında çalıştırılmaları yasaklandı.

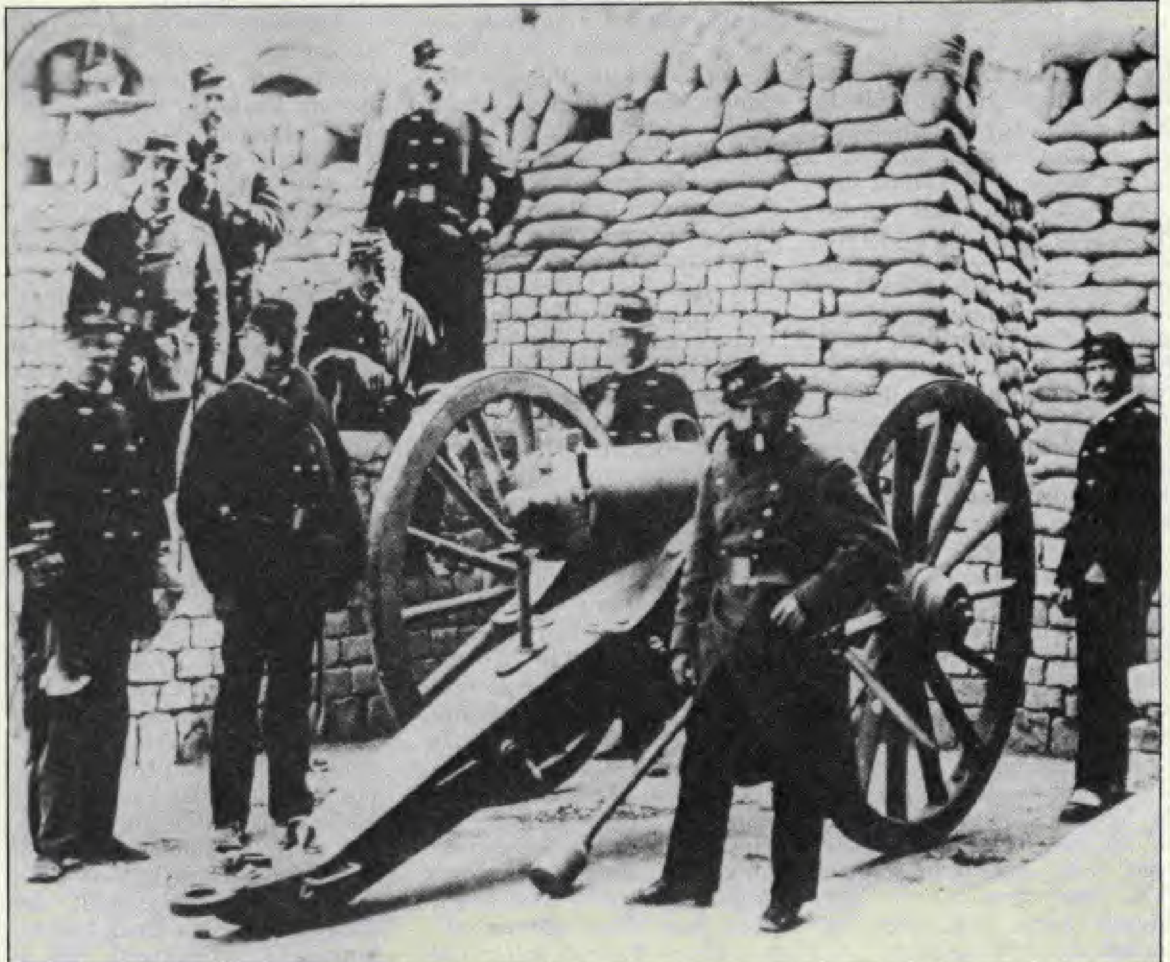
5 Mayıs Versay hükümeti yanlısı 7 gazete yasaklandı.

16 Mayıs Vendome anıtı yıkıldı.

21 Mayıs Versay birlikleri Paris'e girdi.

25 Mayıs Komünün son toplantısı

28 Mayıs Barikat savaşlarında 20-30 bin Komüncü öldürüldü.

Ulusal Muhafız genel komutanlığının bulunduğu Vendome Sarayını koruyan komüncüler

"Bir kadın komünist bir erkek komünistle eşit hak ve görevleri olan bir parti üyesidir. Bu konuda görüş ayrılığı olamaz. Bununla birlikte gözlerimizi şu gerçeğe kapamamalıyız: Parti, özgül görevi kadın işçi yığınlarını uyandırmak, onları partiyle ilişkiye geçirmek ve partinin etkinliği altında tutmak olan organlara, çalışma guruplarına, komisyonlara, komitelere, bürolara ve ne isterseniz ona sahip olmalıdır. Bu da elbette sistemli çalışmayı gerektirir..."

S. Erek 1984, *Şahının atı ve kadın*

Haydi emekçi kadınlar sesimizi yükseltelim

Hatice Dağlı

Bu yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü gazetemizin 10. yılıyla birlikte kutluyoruz. Bunun ayrı bir anlamı vardır.

İşçinin Sesi 11. yılına her alanda güçlenmiş olarak giriyor. Bu güçlenmenin bir parçası da, giderek artan oranda kadın yoldaşımızın savaşıma katılımı ve katkısıdır. Bu önemli bir göstergedir, herşeyden önce Partimizin kadın sorununa doğru yanaşımını yansıtıyor. Toplumun en ileri sınıfının öncüsü komünist partisi her ana soruna yanaşımıyla komünistliğini pratikte kanıtlar. Kadın sorunu da bu ana sorunlardan biridir.

Kadın sorunu, tarihte de önemli bir gösterge olmuştur. Komünist hareketin kendi düzeyini, ilerlemesini yansıtmıştır. Örneğin, komünist partisinin iç işleyişinde kadın-erkek yoldaşların eşitliği gözbebeğimiz gibi korunması zorunlu, çok önemli bir ilkedir. Üstelik yeni değildir, Marksizmin ta doğuşunda vardır. Yine de komünist harekette bu ilkenin yerleşmesi kolay değil, uzun savaşların sonucu oldu. Her konuda en ileri tutumu alan Bolşevikler bu konuda da öncü oldular.

Alman Sosyal Demokrat Partisi'nde kadın-erkek eşitliği konusunda oportünistlerle devrimci Marksistler arasında az kavga yürümedi. Buna rağmen Alman Sosyal Demokrat Partisi'nde kadın yoldaşlar ancak 1908'de, o da, orantısal temsil hakkını kazandılar. Komitelerin kadın üyeleri hâlâ partiye bağlı ayrı kadın komitelerinin toplantılarında seçiliyordu. İlk kez Bolşevikler ayrı kadın komitelerini kaldırdılar, karar almada kadın erkek tüm partililere eşit oy hakkı tanıdılar.

İşçinin Sesi kadın sorununa yanaşımda da Marksizmin ışığında, Bolşeviklerin izinde yürüyor. *İşçinin Sesi,* komünist tutumuyla Türkiye'de örnek oldu. Partimizin yönetim kademelerinde, gazetemizin yazarları arasında başka hiçbir örgütte olmadığı kadar çok sayıda kadın yoldaşın varlığı bu tutumun pratikte yansımasıdır. Örneğin yalnızca 200-236. sayılarımızı kapsayan *İşçinin Sesi* cildinde, yazıların %26'sı kadın yoldaşlara aittir. Aynı olgu, Program taslağımızın kadın sorununa getirdiği değerlendirmelerde yansımıştır. Program taslağımızın kadın bölümünü, menşevik *Program*'ın ilgili bölümüyle karşılaştırmak, ilkeli tutumla, kaypak küçük burjuva tutum arasındaki derin niteliksel farkı göstermeye yeterlidir.

Devrim için değil, kapitalizmden reformlar kazanmak için savaşan oportünizmin kadınlara ilettiği mesaj şudur: Kapitalizmi yamama savaşına siz de katılın. Oportünistlerin tutumu burjuva kadın hareketi olan feminizmin tersyüz edilmiş biçimidir, hatta ondan da geridir.

Feminizmin tersyüz edilmiş biçimidir, çünkü feminizm, burjuvaziden koparılan reformlarla kadınların kurtuluşunun olanaklı olduğunu savunan reformist kadın hareketidir. Oportünizm de aynı mesajı iletiyor. Öte yandan bir kötülük daha yapıyor: Kadın sorununda işçi sınıfının *farklı* tutumunu gölgeliyor, kadınların devrim savaşımına katılımını engelliyor, kadınların işçi sınıfına ve onun siyasal savaşımına olan güvenini zayıflatıyor. Daha geridir, çünkü bugün kapitalist ülkelerde ağırlığıyla kendiliğinden oluşan kadın hareketleri o kendiliğindenliği içinde bile kadınların ezgisini çok yönlü tadan kadınların, kadın olmaktan doğan sorunlarını yansıtıyor. Bu hareketlerde doğru bilinç eksiktir, ama kurtuluşun işçi sınıfı yolunda savaşmak olduğunu gören kadınların sayısı artmaktadır. Oportünizm kapitalizm içinde gelişen bu tepki hareketlerinin geri konumlarını güçlendiriyor, oradaki potansiyelin de çürümesine neden oluyor.

Oportünist tutum feminist hareketlerin de elini güçlendiriyor. Birçok kadın hareketi, Marksist teoride kadın sorununa yeterli yer ayrılmadığını, Marksizmin kadınların kurtuluşu sorununu ihmal ettiğini, Marksizmin kadınların kadın cinsi olarak ezgisini tanımadığını öne sürüyor. Bu çarpıtmaların nedeni Marksizmin kadın sorununu ihmal etmesi değil, oportünistlerin bu sorunu da çarpıtması, onların yaptıklarının Marksizme atfedilmesidir. Oportünistler bu sorunda da burjuvazinin iyi bir artçısı olduklarını kanıtlıyorlar.

Marksizm kadın sorununa da tek bilimsel çözümü getirdi ve kadın haklarının en *kararlı* savunucusu oldu. Burjuvazi en devrimci olduğu dönemlerde, özgürlük-eşitlik-kardeşlik ideleriyle yola çıkarken bile kadın sorununu gündeme getirmedi. Ama kapitalist üretimin gelişmesi çözümün nesnel temelini döşedi. Üretimin yavaş yavaş toplumsallaşması ve kadın emeğine duyulan ihtiyaç, kadınları da toplumsal yaşamın göbeğine çekerek kurtuluşun nesnel tohumlarını attı. Tam da Marks'ın *Kapital*'de yazdığı gibi oldu:

"Bununla birlikte, modern endüstri kadına...üretim sürecinde evin dışında önemli bir yer ayırarak, daha üst düzeyde bir aile ve seksler arası ilişki biçiminin yeni ekonomik temelini yarattı...Ayrıca açıktır ki, her iki seks ve tüm yaş guruplarının içinde toplandığı kollektif çalışma gurubu uygun koşullarda insanca gelişmenin bir kaynağı olmalıdır. Oysa emekçinin üretim süreci için varolduğu, üretim sürecinin emekçinin hizmetinde olmadığı kendiliğinden gelişen bu vahşi ve kapitalist biçim altında çürümenin ve köleliğin iğrenç bir kaynağı oluyor." (Marks, *Kapital,* c.1, s.459-460)

İşte tam da bu nedenle, endüstrinin gelişmesi kadınları toplumsal üretime çeker ve kurtuluşunun tohumlarını ekerken, öte yandan üretimin kapitalist biçimi, kadının ezilmişliğini yeniden üretti. Bu temelde işçi kadınlar köleliğe karşı savaşa atıldılar. Bu öyle bir nesnel süreçti ki, kadınların hem işçi, hem kadın olarak hakları için savaşımını nesnel olarak birleştirdi, kesiştirdi. İşçi kadının, üretim sürecinde yer alması, kadının kurtuluşunun sınıf savaşımıyla olan bağını kavramasına yardımcı oldu. Daha kapitalizmin ilk yıllarında kadın hareketi burjuva ve emekçi kadın hareketi olarak ikiye ayrıldı.

Emekçi kadın hareketinin ulaştığı düzeyi gösteren en güzel örneklerden biri *Paris Komünü*'dür. Komün sırasında Paris'in emekçi kadınları "Paris'i Savunma ve Yaralılara Yardım Derneği" kurdular. Derneğin kurucusu Elizabeth Dimitrieff Marks'ın yakın arkadaşı, kurulan dernek 1.Enternasyonal'in bir koluydu. Kadınlar hem devrimi, hem kadın haklarını savundular. İlk kez bu işçi devletinde kadınlar eğitim, çocuk bakımı, sağlıklı çalışma koşulları vb. konularda önemli kazanımlar elde ettiler. Komün sırasında bu kazanımların korunması için özel bir komisyon kuruldu.

Paris Komünü kadınları, kurtuluşun ancak işçi sınıfının devletinde olanaklı olabileceğini şu sözlerle anlatıyorlardı:

"Evet, siz kadınlar eziliyorsunuz. Ama biraz sabırlı olun. Adaleti sağlayacak ve istemlerimizi karşılayacak gün hızla yaklaşıyor. Proleterler, yeniden doğacaksınız. Bugünkü gibi zayıf olmayan güçlü bir nesil doğuracaksınız. Gerçek insanlık ailesi zenginleşmiş olarak sizden doğacak. Kadın yurttaşlar, bu noktaya ulaşmak için bu binanın içinde yaşayan geri inançları derhal ve tümüyle kaldırıp atmalısınız." (*Paris Komünü,* Grove Press, İngilizce basım, s.129)

Burjuva hükümetin Komün'le uzlaşma isteğine karşı konuşan kadınların kararlılığını da şu sözlerde görüyoruz:

"Korkak katillerin cömertliği!

"Özgürlük ve zorbalık arasında uzlaşma, halk ve sömürenler arasında uzlaşma! Hayır, paris kadınları barış değil, tam bir savaş istiyor!

"Bugün uzlaşma ihanet demektir! Bu, bütünsel bir toplumsal devrim için, varolan toplumsal ve legal yapıların yok edilmesi için, tüm ayrıcalıkların ve sömürü biçimlerinin ortadan kaldırılması, sermayenin erki yerine emeğin erkinin

geçirilmesi için işçi sınıfının umutlarını, inkar etmek olacaktır. Kısacası, işçi sınıfının kendi elleriyle kurtuluşu umudunun inkarı olacaktır.

(...)

"Paris'in birleşmiş kararlı kadınları, her toplumsal krizin ardından doğan acılarla ayağa kalktılar ve aydınlandılar. Onlar, tüm halkların uluslararası devrimci ilkelerini temsil eden Komün'ün, toplumsal devrimin tohumlarını taşıdığına kesinlikle inanıyorlar. Paris'in kadınları, Fransa'ya ve tüm dünyaya, en tehlikeli anları yaşadığımız şu sıralarda-eğer düşman şehre girerse, barikatlarda ve kalelerde-kardeşleri gibi Komün'ün ve halkın davası uğruna hayatlarını feda edebileceklerini kanıtlayacaklardır." (agy., s.174-175)

Komün yenildi. Burjuvazi Komün'ü ezdi. Ama bununla işçi sınıfı karşısındaki gericiliğini, bu arada kadın haklarına olan düşmanlığını daha açık bir biçimde kanıtlamış oldu. Öte yandan 1. Enternasyonal'de yer alan oportünist guruplardan biri olan Proudhoncular da kadının yerinin ev ve aile olduğunu savunarak burjuvazinin kuyruğuna takıldılar. Proudhoncular Komün sırasında da kadın hakları için savaşmanın gereksiz olduğunu savundular (agy. s. 37)

Marks ve Engels, 1. Enternasyonal'de kadın sorununa verdikleri önemi pratik çalışmaların içinde de gösterdiler. Günün yasa ve değerlerini kökünden parçalayıp, Enternasyonal'in Yürütme Kurulu'na bir İngiliz kadın sendikacıyı seçtiler. Bu olaya kadar günün hiçbir siyasal örgütlenmesinde kadın henüz yer alamamıştı. Enternasyonal'e mektuplar yağdı. Marks, Enternasyonal'in Yürütme Kurulu'na fabrikalarda, endüstride, şehirlerde ve kadın işçilerin yoğun bulunduğu bölgelerde özel emekçi kadın kolları örgütlemeyi önerdi. Enternasyonal'in kuruluşundan bir yıl sonra Marksistlerle Marksist olmayanlar arasında kavga patladı. Alman Sosyal Demokrat Partisi'nde 1865'den iki gurubun yeniden birleştiği 1880'e kadar sosyal demokrat hareket Lasalcıları izleyenlerle Liebknecht ve A.Bebel'i izleyenler arasında bölündü. A.Bebel ve Liebknecht kadın haklarından yana tutum aldılar. A.Bebel *Kadın ve Sosyalizm* adlı kitabını yazdı. Lassalcılar ise parti programında kadınlar için eşit haklar isteminin yer almasına karşı çıktılar. Kadın işçilerin yerinin ev olduğunu, erkek işçilere yeterli ücret verilirse sorunun çözüleceğini savundular.

Marksistlerin ardıcıl savaşımı sonucunda Alman Sosyal Demokrat Partisi siyasal bir örgüte kadınların katılımını teşvik eden ilk parti oldu. O dönemlerde Almanya'da kadınların siyasal örgütlerde yer alması yasalara aykırıydı. Alman Sosyal Demokrat Partisi bu kanunu kırdı ve kadınları örgütlemeye başladı. Partinin kurucularından Klara Zetkin 1893'de ilk sosyalist kadın örgütünü kurdu. 1914'de örgütün iki milyonun üstünde kadın üyesi vardı.

Sekiz Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanması da 1911'de Klara Zetkin'in Uluslararası Sosyalist Kongre'ye sunduğu karar tasarısının onaylanmasıyla başladı. Bu güne ruhunu veren olay, 1909'da Amerikan terzi işçilerinin 8 Mart eylemiydi. O gün kadınlar, çocuk bakımı, kreşler, kötü çalışma koşullarına karşı istemler ve kadınlara oy hakkı pankartlarıyla New York caddelerini doldurdular. Kadınların demokratik hakları için savaşıma işçi kadınlar öncülük ettiler.

En "demokratik" burjuva cumhuriyetlerinde bile 1900'lerin başında hâlâ kadınlara oy hakkı verilmemişti. Bu hakkın kazanılması için burjuva, küçük burjuva kadınlar da yığınsal hareketler başlattılar. Ama bu hareketler demokratik hakları yalnızca mülk sahibi kadınlar için istediler. Hatta Almanya'da bazı burjuva kadın hareketleri, kadın haklarını savunan A. Bebel'e karşı kadın haklarına düşman bir gericinin parlamento adaylığını desteklediler. Öte yandan reformist Avusturya Sosyal Demokrat Partisi ve İngiliz Fabian Derneği sözcüleri, II. Enternasyonal'in 1907'deki Stuttgart Kongresi'ne Klara Zetkin'in sunduğu "kadınlara oy hakkı" kampanyası yürütülmesi üstüne karar tasarısına karşı çıktılar. Gerekçeleri şuydu: Kadınlar için oy hakkı istemi emekçi erkeklerin oy hakkını kazanması olanağını zayıflatabilirdi! (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.13,s.72-78) Aynı sorun Belçika'da da doğdu. Reformizmin etkisindeki Belçika Partisi 1902 ve 1918'de kadınlara oy hakkı istemi için kampanya yürütmeyi reddetti. Çünkü kadınların çoğunun gerici katolik partisine oy vereceğini düşünüyorlardı! Belçikalı kadınlar İkinci Emperyalist Savaş'a kadar oy hakkı kazanamadılar. ABD'de ise kadınlara oy hakkı 1920'de tanındı.

Bugün oy hakkı için savaşım geride kaldı. Kadınlar oy hakkını kazanmakla kurtulamadıklarını gördüler. Ama bu hakkı kazanarak birşeyi daha iyi anladılar: Kapitalizmde en küçük bir hak bile elde edebilmek için savaşmak gerekiyor, üstelik kazanılan hak kurtuluşu getirmiyor, yalnızca sömürünün kaynağını daha iyi görmeyi sağlıyor ve de devrimci savaşımın yan ürünü olarak kazanılıyor. Gerçekten de oy hakkı dahil, kazanılan haklar sınıf savaşının, bu savaşı utkuya ulaştıran Ekim Devriminin yan ürünü olmuştur. Ekim Devrimi geri Rusya'da kadınlara hiçbir burjuva "demokrasisi" nin henüz tanımadığı hakları tanırken kapitalist ülkelerdeki burjuvazi de hem ülke içinde işçi sınıfının savaşımının ve hem de Ekim Devrimi'nin yan ürünü olarak bazı hakları tanımak zorunda kalmıştır.

Bolşeviklerin kadınlar arasında başarılı bir çalışma yürütmüş olmaları Ekim Devrimini hazırlayan nedenlerden biri olmuştur. Bolşevikler kadınları parti içinde erkeklerle eşit haklara sahip profesyonel devrimciler olarak yetiştirdiler, kadınlara Partinin en gizli, en sorumlu komitelerinde yer verdiler. Çarlık baskılarına ve illegal koşullara rağmen Partinin öncülüğünde binlerce emekçi kadın 1913 ve 1914'de Uluslararası Kadın Günü'nü kutlamak üzere sokaklara döküldü. Bu eylemler, kadınların 8 Mart 1917'deki yığınsal gösterilerinin temelini oluşturdu. 8 Mart 1917'de Petrograd kadınları da ayaklandı. Rus devrimi o gün başladı.

Tarihin Paris Komünü'nden sonra ikinci işçi devleti, ezilmişliği pekiştiren üst yapı kurumlarını parçalayarak toplumun her alanında kadınların erkeklerle tam eşitliğini sağladı. Öte yandan kadınların ezilmişliğinin de kaynağı olan üretim araçlarının özel mülkiyetini kaldırıp, onları toplumun hizmetine verdi. Bu *büyük bir başlangıçtı*. Sıra kadınları ve tüm insanlığı *gerçek* kurtuluşa, komünizme götürecek sosyalizmin kuruculuğuna gelmişti. Ekim Devrimi, tüm kadınları bu kuruculukta görev almaya çağırdı. Kurtuluşa giden yolun önü temizlenmişti, ama yalnızca temizlenmişti. Gidilecek çok yol vardı, henüz görev tamamlanmamıştı.

Lenin, 8 Mart Kadınlar Günü'nde *Pravda'* ya yazdığı bir yazıda kadınlara bu gerçeği şu sözlerle anlatıyor:

"Dünyada hiçbir parti, hiçbir devrim, baskının ve kadınların eşitsizliğinin kaynaklarına Sovyet Bolşevik Devrimi'nin vurduğu kadar derin vurmayı düşlemedi. Sovyet Rusya'da erkeklerle kadınların yasalar önünde eşitsizliğinin hiç izi kalmadı. Sovyet erki, evlilikte, ailede ve çocuk bakımında iğrenç ve ikiyüzlü eşitsizliklerin tümünü yok etti.

"Bu, kadınların kurtuluşunun yalnızca ilk adımıdır. Ama en demokratik olanı da içinde hiçbir burjuva cumhuriyeti, bu ilk adımı bile atmaya cesaret edemedi. Bunun nedeni, 'kutsal özel mülkiyet' korkusudur.

"İkinci ve en önemli adım topraktaki ve fabrikalardaki özel mülkiyetin yok edilmesidir. Yalnızca ve yalnızca bu, kadınların tam ve gerçek kurtuluşunun yollarını açacaktır. Küçük bireysel ev hizmetini, büyük ölçekli toplumsal ev hizmetlerine dönüştürerek kadınları 'ev bakımının tutsaklığından' özgürleştirecektir.

"Bu değişim zordur. Çünkü kökleşmiş, alışılmış, kemikleşmiş, katı 'düzen'e... yeniden biçim vermeyi gerektiriyor. Ama dönüşüm başladı. Herşey harekete geçti. Yeni bir yola girdik." (Lenin, c.32,s.162)

Yine başka bir yazısında Lenin, kadınların *gerçek* kurtuluşunun komünizmle olacağını şöyle anlatıyor:

"Kadınları kurtaran tüm yasalara rağmen, o hâlâ *ev kölesi* olarak kalmaya devam ediyor. Çünkü küçük ev işleri kadını ezer, boğar, yararsızlaştırır, aşağılar, onu mutfağa ve çocuk bakımına zincirler ve kadın emeğini üretici olmayan küçük, sinir bozucu, yararsızlaştırıcı, uyuşturucu işlerde barbarcasına harcar. *Kadınların* gerçek *kurtuluşu*, gerçek komünizm yalnızca, (devlet erkini ele geçiren proletaryanın öncülüğünde) küçük ev işlerine karşı tam bir savaşın başladığı yerde ve zamanda, daha doğrusu büyük ölçekli sosyalist ekonomiye *tam bir dönüşüm* başladığı zaman başlayacak." (Lenin, c.29,s.429)

1984 yılındayız. Bir 8 Mart'ı daha kutluyoruz. Üretim güçlerinin ilerlemesiyle birlikte, kapitalist ülkelerde de kadınlar hem ilerledi, hem de birçok hakları savaşarak kazandılar. Büyük ölçekli kapitalizm nasıl sosyalizmin tüm nesnel ön koşullarını yarattıysa, kadınların kurtuluşunun da nesnel ön koşullarını yarattı. Ama bunların hiçbiri yeterli değildir. Komünizmin gerçekleşmesi dünya çapında bir olguysa ve kurtuluş onunla sağlanacaksa, bu yolun önünde duran sömürünün, savaşların kaynağı emperyalist sistemi ve onun bütün üst yapı kurumlarını dünya çapında parçalamak gerekiyor. Bu olmadan, bu görev için savaşmadan ne işçi sınıfı, ne kapitalist ve sosyalist ülke kadınları *gerçek* özgürlüğe kavuşamaz. Uluslararası Kadın Günü'nü onu geleneksel-leştiren savaşlara yaraşır bir biçimde, komünizm için savaşarak kutlamalıyız. Lenin'in 8 Mart için yaptığı bir konuşmada hatırlattığı gibi, özgürlüğü kazanma savaşının "toplumsal, teknik ve ahlak anlayışlarında köklü çözüm gerektiren uzun bir savaş, komünizmin mutlak utkusuyla sona erecek bir savaş olduğunu" unutmamalıyız. (Lenin, c.30, s.409)

Önümüzde çok iş var. Parti içinde erkek-kadın, hepsi eşit hak ve görevlere sahip komünistler olarak kurtulduk deyip arkamıza yaslanmayalım. Birçok görevimizin yanısıra emekçi kadınları örgütleme görevimiz var.

Lenin Klara Zetkin'le bir konuşmasında şunları söylüyor:

"İdeolojik kavrayışımız, örgütlenme ilkelerimizi yaratır. Kadınlar için özel örgütlere hayır. Bir kadın komünist bir erkek komünistle eşit hak ve görevleri olan bir parti üyesidir. Bu konuda görüş ayrılığı olamaz. Bununla birlikte gözlerimizi şu gerçeğe kapamamalıyız: Parti, özgül görevi kadın işçi yığınlarını uyandırmak, onları partiyle ilişkiye geçirmek ve partinin etkinliği altında tutmak olan organlara, çalışma guruplarına, komisyonlara, komitelere, bürolara ve ne isterseniz ona sahip olmalıdır. Bu da elbette sistemli çalışmayı gerektirir... Kadınlar arasında çalışma yürütücek uygun organlara, özel ajitasyon yöntemleri ve örgütlenme biçimlerine gereksinimimiz var. Bu feminizm değil, pratik, devrimci bir görevdir..." *(Kadın Sorunu,* International Publishers, İngilizce basım, s.90)

Yıllardır kapitalizmin binbir türlü sorunu altında ezilen Türkiye'nin emekçi kadınları savaşmaya hazır ve yeteneklidir. Bunu sınıf savaşının yakın geçmişi de gösterdi. Fabrikalarda, grevlerde, 1 Mayıs alanlarında, miting ve gösterilerde emekçi kadınlar da ön saflarda çarpıştılar. Onları örgütleme ve bu kez daha yüksek bir bilinçle sınıf savaşına, kendi kurtuluşları için savaşa çekme görevimiz var. Partimize kadın yoldaşlar kazanmada bugüne dek üstün başarı gösteren Partimiz, Partiye daha çok sayıda kadın yoldaş katmayı da başaracaktır. Kadın yığınlarını savaşıma çekemeyen bir parti, ne demokrasi, ne devrim, ne sosyalizm için gerçek bir savaş yürütemez.

Lenin'in şu sözleri ışık tutucu ve çok anlamlıdır:

"Nasıl işçilerin kurtuluşu işçilerin kendi eylemlerinin ürünüyse, kadın emekçilerin kurtuluşu da kadın işçilerin kendi eylemlerinin ürünü olacaktır." (Lenin, c.30, s.44)

Haydi işçi kadınlar, sesimizi *İşçinin Sesi'ne* daha gür katalım.

S. Erek 1984. *Perdeler dışarı uçuşsun*

Londra'da 8 Mart çoşkuyla kutlandı

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, İngiltere Türkiyeli Kadınlar Birliği'nin (İTKB) 10 Mart'ta düzenlediği bir gece ile kutlandı. Büyük bir kalabalığın katılışı, İTKB'nin başarılı çalışmalarının bir göstergesi oldu.

İTKB başkanı yaptığı konuşmada 8 Mart'ın kadınların savaşımındaki önemini anlattı. Daha sonra bir İTKB üyesi saz eşliğinde türküler söyledi. Bunu, Bulgar Halk Oyunları ekibinin gösterisi izledi.

Geceye katılan LİB-İTKB halk türküleri korosu çok başarılıydı. Koro, çalışmalarını ilk kez bu gecede sergiledi. Gecede çocuklar da yer aldı. Onların okudukları şiirler kutlama toplantısına ayrı bir çoşku kattı.

Kutlama toplantısı folklor ekibinin gösterisiyle çoşku içinde son buldu.

Gece kalabalık bir dinleyici topluluğu tarafından ilgiyle izlendi.

Menşevik beyler

Özgürlüğün filizini kırdınız
Çiçek açacağı zaman
Yeni bir yaşama
Kıpkızıl bakacağı zaman
Siz umutları kırdınız
Kendi ellerinizle
Kendiniz hazırladınız
sonunuzu
O acı dillerinizle
Yıktınız halkımızın dünyasını
Bir daha yapılmayacak gibi
Sanmayın ki bir daha
Açmayacak kızıl güller
Sanmayın ki bir daha
Doğmayacak kızıl günler
Sanmayın ki...
Nice yiğit...
Yetişmeyecek bu ülkede
Hayır menşevik beyler hayır
Doğacak devrim çiçekleri
Bir daha kıramayacaksınız.

Tufan Çelikkol

Tarihte, bıçak kemiğe dayandığı zaman, kadınların büyük toplumsal patlamalara yolaçan güçlü ve inatçı çıkışlar yaptığı çok görülmüştür. Bir toplumda kadınlar bir kez harekete geçtiler mi o düzen sarsılıyor demektir.

Kadınları devrim savaşına katalım

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, 40 bin New York'lu terzi kadının sağlığa zararlı koşullarda, az ücretle, uzun saatler çalışmaya karşı yaptıkları şanlı grevin anısını yaşatıyor. Emekçi kadınlar, her yıl bu günü kutlayarak, kadınların eşitsizliğe karşı savaşımını yükseltirler.

Sınıflı toplumun çekirdeği ailedir denir. Ailenin varoluşunda da bir mülkiyet anlayışı gizlidir. Özel mülkiyete dayalı toplum özelliklerini, çelişkilerini aileye yansıtır.

Kapitalizm aileyi kendi özelliklerine göre değiştirmiş ve kadın sorununa yeni bir içerik kazandırmıştır. Evine kapanmış, yalnızca çocuklarının bakımını ve ev işlerini düşünen kadınlar bile kapitalizmin ezgi ve sömürüsünün etkisi altındadır. Kapitalizmin aileye taşıdığı sarsıntılar kadını erkeğe göre daha çok etkiliyor. Çünkü kadın bir de kadın olmaktan gelen tarihsel bir ezgi altındadır. Bu ezginin, ezikliğin bir sonucu olarak kadınlar genellikle toplumsal-siyasal yaşamda az etkinlik gösterirler. Ama, gerçekten bıçak kemiğe dayandığında kadınlar büyük toplumsal patlamalara kıvılcım yakan güçlü ve inatçı çıkışlar yaparlar. Bu yüzden, bir toplumda kadınlar bir kez harekete geçtiler mi o düzenin temelleri sarsılıyor demektir.

Komünistler, kadının kurtuluşunun komünizmde olduğunu söylüyorlar. Onun için komünistler, kadın hareketinin bütün istemlerini devrime, işçi sınıfının devleti ele geçirme savaşına bağlıyorlar. İşçi sınıfı devrim savaşında, kadın hareketinin de sözcüsü olarak yükselmelidir. Çünkü, kadın yığınların katılımı olmadan hiçbir devrim başarıya ulaşamaz.

Mehtap Sönmez, Paris

8 Mart'ta kadın-erkek omuz omuza

İşçinin Sesi Hollanda örgütü 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü kutlama toplantısı yaptı. 10 Mart günü yapılan toplantı duyurusunda şöyle deniyor:

"Kadınların ezilmeleri, insanın insan tarafından sömürülmesi ile bağlıdır. Üretim araçlarının özel mülkiyeti, devlet ve sınıflı toplumun ortaya çıkması, kadınların ezilmesini, horlanmasını, çifte sömürü altında kalmasını getirmiştir.

"Burjuvazi, ücretleri düşürüp işçi sınıfını daha yoğun sömürmek, kadın ve erkek işçileri bölmek için kadınların eşitsizliğinden yararlanmayı amaçlıyor.

"Bu nedenler, işçi sınıfının sömürüye karşı yürüttüğü savaşımla, kadınların eşitlik savaşımını birbirine bağlamaktadır. Kadınların kurtuluşuna giden yol, sömürünün yok edilmesinden geçiyor. İşçi sınıfının sömürüyü yok etme savaşımı ise kadınların aktif katılımıyla başarılı olabilir.

"Dünya ve Türkiye kadınları, kendilerinin ve tüm toplumun kurtuluşu için savaşmaya yetenekli olduklarını kanıtlamıştır. Bugün, faşizmin zindanlarında direnen binlerce kadın tutuklu, ülkemiz kadınlarının savaşım azmini yansıtıyor. ...

Kadın-erkek tüm emekçileri, Dünya Kadınlar Günü'nü birlikte kutlamaya çağırıyoruz.

"Eşitlik, demokrasi ve sosyalizm kavgasında kadın-erkek omuz omuza!"

İşçilerin günlük sorunlarını anlamalarına, çeşitli sorunlar arasında bağ kurmalarına ve onların istemlerini daha tutarlı formüle etmelerine yardım ediyoruz.

Günlük savaşın içindeyiz

Konfeksiyon işkolu, işçilerin en dağınık ve örgütsüz oldukları işkollarından biridir. Konfeksiyonda krizler birbirini kovalar. Üretim, çoğu kez küçük birimlerde yapılır ve iş güvencesi yoktur.

Fransa İlericiler Birliği (FİB), bu işkolunda şimdiye kadar patlak veren pek çok grevi destekledi, işçilerin savaşımına yardım etti. Zamanla bu çalışmaları daha örgütlü hale getirmek ihtiyacı doğdu. Böylece, FİB aracılığıyla belli atölyelerde çalışan ileri işçiler, işçileri bilgilendirme, örgütleme ve haksızlıklara nasıl karşı durulacağını göstermeye yönelik olarak İşçi Bürosu kurdular.

İşçi Bürosu, konfeksiyon işçilerinin sorunlarının nasıl nereden kaynaklandığını saptamak amacıyla anket hazırladı. Bürodaki bütün işçi arkadaşlar, hepimiz, atölyelere gittik. İşçilerle sorunlar üstüne söyleştik. Böylece hem işçilerle bağı, hem de anketi geliştirdik. Bu çalışma, yoldaşların yığınlar arasında çalışma yeteneğini daha da açtı. Sonra, İşçi Bürosu olarak oturup anketin sonuçlarını değerlendirdik. Çalışmalarımızı hangi somut sorunlara doğru yöneltmemiz gerektiğini saptadık.

Saptadığımız somut sorunlar üstüne geniş bir propagandaya giriştik.

İşçilerin yoğun olduğu yerlerde masa açtık, çalışmalarımızı duyuran bildiri ve Bülten dağıttık. İşçiler arasında dayanışmayı güçlendirmek üzere başarılı bir gece yaptık.

Bu çalışmalarımız, özolarak, işçilerin günlük sorunlarını *anlamalarına*, çeşitli sorunları arasında *bağ kurmalarına* ve onların günlük savaşımda istemlerini daha tutarlı *formüle etmelerine* yardım etmektir.

K.K., Paris

İşçilerin yoğun olduğu yerlerde sokak ajitasyonu yaptık

Paris'te işçi gecesi yapıldı

Fransa İlericiler Birliği (FİB) çatısı altında kurulan İşçi Bürosu, 12 Şubat günü başarılı bir dayanışma gecesi yaptı. Geceye çoğunluğunu konfeksiyon işçilerinin oluşturduğu 160 kişi katıldı.

Gecede slaydlarla atölyelerdeki yaşam sergilendi. İşçilerin ortaklaşa yazıp sahneye koyduğu oyun çok beğenildi. Oyunda bir atölyede geçen olaylar ve parçabaşı çalışmanın zararları anlatılıyordu.

Daha sonra işçilerle parçabaşı çalışma ve örgütlenme üzerine tartışmalı açık oturum yapıldı.

FİB folklor ekibi ve korosu coşkuyla izlendi. Gece, Kadir Dersimli'nin sazıyla çalıp söylediği türkülerle son buldu.

T. Ali, Paris

LİB, çok yönlü çalışmalarını arttırıyor.

LİB'in 5. Kongresi

Londra İşçi Birliği'nin (LİB) 5. Kongre'si yapıldı. LİB'in bir süredir hızlandırdığı yığın çalışmasının bir sonucu olarak kongreye yüksek katılım sağlandı.

Yürütme kurulunun çalışma raporu, yığın çalışmasını işçilerin çok çeşitli sorunları üstüne kurmanın başarılı bir anlatımı oldu. Raporda, ırkçılığa karşı savaş, kaçak işçiler sorunu, eğlence geceleri, Londra dışına geziler, folklor ekibinin gösterileri, koro çalışmaları, video kulübünün gösterileri, Görsel Sanatlar Kulübü'nün sergisi, Birlik Gücü Gençlik Kulübü'nün gelişmesi, tercümanlık servisi, konut sağlama örgütleriyle, belediyeyle ilişkiler, İngilizce kurslar ve sendikal çalışmalar üstüne geniş bir değerlendirme yapıldı.

Kongre'de İşçi Partisi saylavı Jeremy Corbyn ve çeşitli İngiliz örgütlerden konuklar hazır bulundu. Jeremy Corbyn, LİB'in dünya işçilerinin birliği yolundaki çalışmalarıyla aktif dayanışma içinde olduklarını söyledi ve Türkiye'deki siyasal tutuklular konusunda yaptıklarını anlattı. Kongre boyunca gelen çok sayıda dayanışma mesajına ve konukların konuşmalarına yer verildi.

Kongre, yığın çalışmasının sorunları üstüne sonuç alıcı tartışma ve kararlarla, yeni çalışma dönemine bilenmiş bir havada sona erdi.

LİB 5. Kongresi, sonuç alıcı tartışma ve kararlarla örgütün ulaştığı profesyonellik düzeyini gösterdi.

Sosyalist yığın örgütümüz yeni bir savaş yılına girdi.

FİB 2. Kongresi ileri bir adım oldu

II. Kongre, FİB'in işçiler arasında tek alternatif olma yolunda ilerlediğini ve gerçekten işçi tabanına oturduğunu gösterdi.

Kongrede canlı tartışmalar yapıldı

Bir yıl önce kurulan Fransa İlericiler Birliği (FİB), 26 Şubat 1984 günü II. Kongre'sini yaptı. Kongre, örgütün yığın tabanına oturma ve enternasyonal ilişkileri güçlendirmede aldığı yolun güçlü bir yansıması oldu.

Devrim şehitleri için yapılan saygı duruşundan sonra başkanlık divanı seçildi. Daha sonra MYK'nın çalışma raporu ve mali rapor okundu. Parasal sorunu aşmak ve yeni dönemde yığın çalışmasını iyice hızlandırmak üstüne canlı tartışmalar yapıldı.

Kongre boyunca çeşitli örgütlerden gelen çok sayıda dayanışma mesajları okundu. *İşçinin Sesi*'ni temsilen kongreye katılan bir yoldaşımız da bir dayanışma konuşması yaptı.

Daha sonra, örgütlenme ve yığın çalışması, mali durum, eğitim, kadınlar arasında çalışma, cezaevindeki siyasal tutuklularla dayanışma, ırkçılığa karşı savaşım ve dış ilişkiler üzerine tasarılar tartışılarak onaylandı.

Kongre, seçimlerden sonra coşkulu bir hava içinde Enternasyonal ve Devrim marşlarıyla sona erdi.

Daha nitelikli kadro için

Sosyalist yığın örgütümüz Fransa İlericiler Birliği ikinci yılına gerçekten iyi bir kadro, sağlam bir adımla giriyor.

Sosyalist yığın örgütü kadrolarının çalışması, komünist partisinin doğrultusunda devrim propagandası yapmak ve ona hazırlanmayı öğretmektir. Örgütün varoluş nedeni Parti'nin tutumunu yığınlara ulaştırmak ve giderek geniş sempatizanlar kazanmaktır. Bunun için yığının bulunduğu ortama göre uygun çalışmalarda bulunacaktır. Bu yığın örgütü çalışmamızda hepimizin yanlışları ve eksikleri kaçınılmazdır. Önemli olan yanlışların kaynaklandığı noktayı bulmak ve onu daha düzgün bir çalışmaya dönüştürmektir. Bu çalışmalarımızın en can alıcı noktası yığınlara onların içinde bulunduğu sorunlarla yaklaşmaktır. Örneğin, bir ev kadınına, bilinçsiz kadına sürekli devrimden sözedersek tabii ki bu, karşımızdakini sıkar ve tartışmamız verimsiz olur. Eğer onların sorunlarından yola çıkarsak gerçek kurtuluşlarının nerede ve nasıl olduğunu göstermeyi başarabiliriz.

Savaşıma, bilinçli, yüreği sağlam ve yetenekli daha çok kadro katmak için ileri!

Mehtap Sönmez, Fransa

İşçinin Sesi'nin 10. yıldönümünde bir provokasyon telgrafı

İşçinin Sesi'nin adresine, Kirkor Tornacıyan adına şöyle bir telgraf geldi:

"Yeni mücadele yöntemleri bulmalıyız. İkinci bir hata yapmayalım."

Telgraf Nürnberg'den gönderilmiş ve kuşkusuz, *İşçinin Sesi*'ni Ermenilerin suikast eylemleriyle bağlı gösterme amacına yönelik bir provokasyonun ön hazırlığı niteliğini taşıyor. Ardından daha neler geleceğini birlikte göreceğiz.

İşçinin Sesi kendi doğru bildiği tutumu alır ve savunur. Provokasyonlar, saldırılar onun hiçbir alanda tutumunu etkilemedi, etkilemeyecektir. Osmanlı ve Türk egemen sınıflarının Ermenilere yaptıkları haksızlıklara, katliamlara, zorla göçlere karşı sesimizi her zaman yükselteceğiz, Ermeni sorununa ilişkin tutumumuzu sürdüreceğiz.

British TELECOM — Telegram

NNNN

17 FEB 1984/2141

ZCZC CLM2784 ZGX9417 DP6111E259

GBXX 10 DPNB 816/

NUERNBERG/1 16/15 17 2030

KIRKOR TORNACIYAN 29 PARKFIELD STREET

LONDON/N1

YENI MUECA DELE YOENTEMLERI BULMALLYIZ IKINCI BIR

HATA YAPMAYALIM

COL 29 LONDON/N1

for enquiries dial the number shown in your dialling instructions

Bir birlik denemesi daha

Geçtiğimiz haftalarda, Frankfurt'ta, bir birlik toplantısı yapıldı. Bu birlik, Avrupa'da KKDK adıyla çalışan DDKD ile Frankfurt'ta faaliyet gösteren Kürt Halkevi arasında oldu.

Önce Kürt Halkevi üstüne bilgi vereyim. 1979 sonlarına doğru Frankfurt derneğinin büyük bir kesimi ve Duisburg derneğinin tümü olarak Komkar'dan ayrıldık. Gerekçelerimiz şöyleydi:

1. *Özgürlük Yolu*, Kürdistan'da yarı-feodal bir yapının egemen olduğunu söylüyordu. (Hâlâ bunu savunuyor.) Biz de Kürdistan'ın sosyo-ekonomik yapısının kapitalist olduğunu söylüyorduk.

2. *Özgürlük Yolu*, ayrı ya da birlikte örgütlenme konusunda net bir görüş getirmiyordu. Ama bir Kürt hareketi olarak ayrı örgütlenmişti. Biz ise "ayrı örgütleniyoruz, o halde bunu açıkça kamuoyu önünde savunalım, ayrı örgütlenmeye karşıysak, o zaman, Türkiye işçi sınıfıyla birlikte örgütlenelim ve bunu halka söyleyelim" diyorduk.

1980'de Frankfurt Kürt Halkevi'ni kurduk. Bir yıl sonra Kürt Halkevi de bunalıma girdi. Duisburg derneği dağıldı, Frankfurt Halkevi'nden çok kişi ayrıldı. Ben de çeşitli araştırmalar sonucunda, *İşçinin Sesi* saflarında yerimi aldım.

Şimdi birlik toplantısına geçeyim: Toplantıyı, ilk gün bizden izleyen olmamıştı. İkinci gün katılıp yayın masası açtık. Kitaplarımız büyük ilgi topladı.

S. Sakalı yoldaşın "Kürt Sorunu" elden ele dolaştı. Çeşitli konularda tartışmalar yaptık.

Son gün tüzük çalışmalarına geçildi. Tüzükde, "Federasyonumuz dünya barışının korunması için çalışmalar yapar. Federasyonumuz, Kürt kültürü... müzik, sanat, folklor, film çalışmaları..." diye maddeler ardarda sıralanıyordu. Ama "devrimci" sözcüğü özellikle kullanılmıyordu. Kalıcı ve gerçek barışın sağlanmasının devrimlere, emperyalizmin yokedilmesine bağlı olduğu, menşevikler gibi, unutturuluyordu.

Tartışmalar sonucu federasyona bir isim bulundu. Ama önceden ismin saptandığı, Kürd-Kom flamalarının hemen çıkarılıp divanın önündeki masaya asılmasından anlaşıldı. İlginç olan şuydu ki, bu ismi bulmak için 6-7 saat tartışılmıştı!.

Derya, Frankfurt

Mamak'taki siyasal tutuklular güçlü bir toparlanmayla açlık grevine başladılar

Yiğit tutuklulara bin selam

Nurten Keşkin

Zindanlardaki devrimci tutukluların zorbalığa karşı başkaldırısı her geçen gün yükseliyor ve yayılıyor. İçerdeki bu yiğit başkaldırı, giderek dışarıda yapılan eylemlerle besleniyor. Türkiye'de zindanlardan ülkeye yayılan bir başkaldırı rüzgarı esiyor.

Diyarbakır'da birçok tutuklu öldürüldü, birçoğu komalık edildi, tutuklu ailelerine ateş açıldı. Yine de direniş yiğitçe sürdürüldü. İzmir'de, İstanbul'da, Çanakkale'de, Ankara'da zindanlardan sürekli eylem, başkaldırı sesleri geliyor.

1984 başında, örneğin Ankara Mamak Askeri Cezaevi'nde cuntanın tek tip elbise uygulamasına geçişinin ardından bir dizi olay gelişti.

Başlangıçta bütün devrimci tutuklular tek tip elbise giymeye karşı çıktılar ve giymediler. Bunun üzerine idare daha yoğun dayak ve işkencenin yanısıra vaadlere başladı. Eğer tek tip elbise giyilirse baskı ve dayağın kalkacağını söyledi. Direnişe ara verildi.

Zindanlardaki direniş çevresinde büyük olaylar her an patlak verebilir. Genel af konusunun, yasaklara rağmen bir türlü gündemden kaldırılamaması bu nedenledir.

S. Erek 1984. İçeri karanlık yüreğimiz ışık

Yalnızca az sayıda devrimci ve komünist tutuklu, kararlarından vazgeçmeyerek tek tip elbiseyi giymemekte direndiler. Onlara özel olarak görülmedik boyutlarda baskı uygulandı, fakat öteki tutuklular üzerindeki baskılar da azalmadı. Tersine artarak devam etti. Tutuklular idarenin iğrenç sahtekarlığını çok çarpıcı bir biçimde yaşadılar. Üç yıldır uygulanan baskıların birikimi üstüne bu olay tuz biber ekti. Direnmeye devam eden devrimci ve komünist tutuklulara yeni katılımlar oldu. Eylemler siyasal tutukluların tümüne yayıldı.

Mamak Askeri Cezaevi'nde bugün 600 kadar devrimci tutuklu ölüm orucundadır. Yeni aldığımız bir habere göre, ölüm orucu üzerinden ondört gün geçti.

İdare yeni baskılarla geldi. Tutukluların görüşleri yasaklandı. İki haftadır aileleriyle görüştürülmüyorlar. Bu olay ailelerde de tepkiye yol açtı. Hep birlikte Evren'e gittiler. Evren onlarla görüşmedi, onları Mamak'taki 4. Kolordu Komutanlığı Halkla İlişkiler servisine gönderdi. Komutanlığın yaptığı şey her zamanki gibi ailelere evlatlarını şikayet etmek oldu. "Çocuklarınız uslu durmuyor, görüşleri onun için yasak" dedi. Ailelerden kendisine yönelmiş olan tepkiyi ters çevirip tutuklulara yöneltmeye çalıştı. Ama başaramadı.

Mamak'ta 1981 Aralık sonunda da bir açlık grevi başlamıştı, ama zamanlaması yeterince iyi olmadığı için sürdürülememişti. Erkek koğuşlarında 2. gün kırılmış, kadın koğuşlarında ise 10 gün sürmüştü. İlk keresinde süresi belirli (10 gün) bir açlık grevi bile çeşitli nedenlerle sürdürülememişti. Bugün açlık grevi de değil ölüm orucu şimdiden ondört gününü doldurdu. 600 devrimci tutuklu kahramanca direniyor. Bu ve öteki cezaevindeki olaylar zindanlarda zorbalığa karşı savaş kararlılığının daha da yükseldiğini açıkça gösteriyor.

Devrimci tutukluların direnişi halktan da giderek daha yaygın, aktif destek görüyor. Türkiye'de zindanlardaki direniş çevresinde büyük olaylar her an patlak verebilir. Genel af konusunun, yasaklara rağmen bir türlü gündemden kaldırılmaması bu nedenledir. Biriken öfkeyi yatıştırabilmek için, yıllardır devrimci tutuklulara yapılanlar karşısında ağzını açmayan burjuva liberaller şimdi genel afçı kesildiler. Af çıkarmak zorunda kalabilirler ama işçi sınıfımız onların devrimcilere karşı işledikleri suçları affetmeyecektir.!

Kırsal alandaki kızgınlığı devrim davasına bağlayacağız

Türkiye'yi üretenlere serbest bölge yapacağız

Tütün üreticiliği çok zahmetli bir iştir. Kimi zaman gece uykunu verirsin, kimi zaman kızgın güneş altında çapa yaparsın. Gencecik kızlar tek tek yapraklarla uğraşarak kavrulup giderler.

Küçük üretici bir yıl boyunca tütün piyasasının açılacağı günün hayalini kurar. Bankaya biriken borç, eve alınacak basma, düzülecek çeyizler, düğünler hep bu günü bekler.

Bu yıl piyasa açılmadan önce üreticiler "rekolte yüksek onun için fiyat düşük tutulacak" endişesi içindeydiler. Huzursuz bir bekleyiş vardı. Başfiyata 465 lira verilmesi gerçekten şok etkisi yaptı.

Alımlar sırasında bir kilo tütünün fiyatı 40 liraya kadar düştü. Oysa yalnızca bir balya tütünü bağlamak için kullanılan ip, üreticiye 50 liraya maloluyor. Bir yandan yabancı sigaralar 350 liradan satılmaya hazırlanıyor, öte yandan, yerli tütüne yıkım fiyatı veriliyor. Tütün üreticisi, bu siyasete kin kusuyor.

Kırsal alandaki bu tepkiyi işçilerin devrim davasına akıtacağız. Türkiye'yi üretenlere serbest bölge yapacağız!

Devrim Güneşi, Ege

Manisalı üreticiler getirdikleri kovanlardaki arıları görevlilere saldılar.

Bakan Arıkan, Cumaovası'nda üreticilerin kinle dolu bakışlarıyla karşılaşınca, silahlı koruma altında kaçtı.

Ürkütücü sessizlik patlıyor

Tütün üretimi 16 ay sürer. Bu 16 ay boyunca tütüncü ailesinde yediden yetmişe kim varsa işe sürülür. Doğum yapan kadınlar kırkını çıkarmadan tarlaya girer. Tütün emekçisine sorarsanız, gündüzü bir gün, geceyi de bir başka gün saydıklarını söylerler. Velhasıl tütünün zahmeti çoktur.

Gelgelelim, sigaranın paketi 100 lirayken, üreticinin tütününün kilosu 60 liraya kadar düşüyor. Verilen fiyat, tütüne harcanan emeğin karşılığı olmaktan çok uzaktır. Bu fiyatlarla, bankadan alınan krediler ve üretim girdilerinin masrafları bile çıkarılamıyor. Bir kilo tütünün maliyeti ortalama 519 liradır. Devletin 465 lira vermesi aradaki farka açıkça el koyması demektir. Bu fiyat politikası, Ege'de 423 bin tütün üreticisi aileyi yıkıma sürüklüyor. Tütün emekçileri arasında büyük kızgınlık birikti. Tepkiler yer yer protestolara dönüşüyor.

Maliye ve Tekel bakanı Vural Arıkan, başfiyatı açıkladıktan sonra ilk gittiği Cumaovası'nda korkutucu bir sessizlikle karşılaştı. Konuşma yapmaya cesaret edemedi. Arıkan, makinalıları ellerinde hazır tutan koruma polislerinin ortasında, üreticilerin arasından sıyrılarak Cumaovası'ndan apar-topar kaçtı. Arıkan, Manisa'da da üreticilerin protestosundan kurtulamadı. Manisa'lı üreticiler, tekel idaresi önünde, "*arı* biraz da sizi soksun" diye getirdikleri kovanlardaki arıları görevlilerin üstüne saldılar. Bakan Arıkan, daha sonra, tütün üretiminin merkezi durumundaki Akhisar'a geçti. En büyük tepkiyi de burda gördü. Tütün emekçileri bakanı sık sık yuhaladılar. Bakan'ın eli ayağına dolaştı. Konuşmasında telâştan Akhisar yerine Aksaray dedi.

Daha pek çok alım merkezinde çeşitli tepkiler görüldü. Örneğin Kula'da tütüne 60 lira verilmesine sinirlenen bir üretici hükümete, düzene sövüyor. Bunun üzerine tutuklanıyor, karakolda işkence görüyor.

Burjuva basını olayları duyurmadan edemedi. Yığınların tepkisinin örgütlenmesinden korkan liberaller, emekçiyi avutmaya çalıştılar. Liberaller, devletin bu fiyat politikasının zorunluluklardan kaynaklandığını, anlayışlı olmak gerektiğini ağızlarında geveledler.

Küçük üreticilerde, emekçilerde biriken bu tepkileri, işçi sınıfımızın devrim savaşımına yönelteceğiz. İşçi sınıfımızı bütün emekçilerin öncüsü olarak yükselteceğiz.

S. Servet — S. Yıldız, İzmir